

PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA

**POWIATOWA STACJA
SANITARNO - EPIDEMIOLOGICZNA
W PIŁE**

**INFORMACJA
O STANIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO
NA TERENIE MIASTA PIŁY
W 2017 ROKU**

**PIŁA
KWIECIEŃ, 2018 ROK**

Spis treści

	Wstęp.....	3
I.	Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	6
II.	Jakość wody przeznaczonej do spożycia	13
III.	Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej i kąpielisk	16
IV.	Stan sanitarny podmiotów leczniczych.....	24
V.	Stan sanitarny podmiotów żywności, żywienia i przedmiotów użytku	27
VI.	Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy.....	40
VII.	Warunki sanitarne w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych..	47
VIII.	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	55
IX.	Oddział Laboratoryjny.....	60
X.	Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	62
	Zakończenie	80

WSTĘP

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pile przedstawia informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego miasta Piły za 2017 rok oraz efekty monitoringu i realizowanych zadań w zakresie zdrowia publicznego. Głównym celem działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2017 roku było promowanie zdrowego stylu życia, nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody, przeciwdziałanie zagrożeniom stwarzanym przez środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne, zapobieganie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego z zakresu zdrowia publicznego.

Powyższy cel realizowany był przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pile w oparciu o ustawę z dnia 14 marca 1985r o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2017r., poz.1261 ze zm.) oraz inne akty prawne normujące kompetencje Inspekcji Sanitarnej.

Realizując podstawowe obowiązki objęto nadzorem 1743 obiekty na terenie miasta Piły, co stanowi 61% wszystkich obiektów nadzorowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w powiecie pilskim.

Nadzorowane obiekty kontrolowane były zgodnie z wymogami zawartymi w obowiązujących procedurach i instrukcjach systemu zarządzania jakością w oparciu o tworzony corocznie na podstawie Wytycznych Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego „Plan zasadniczych przedsięwzięć”, w którym określone są główne kierunki działania i zasadnicze zamierzenia przyjęte do realizacji na następny rok dla komórek organizacyjnych oraz harmonogram nadzoru nad obiektami wraz z planem pobierania próbek.

Działania podejmowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną w Pile w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zapewniały bezpieczeństwo sanitarne miasta Piły i były prowadzone w bardzo szerokim zakresie. Niezależnie od realizowanych działań planowanych przeprowadzano kontrole ponadplanowe, wynikające między innymi z:

- wytycznych i poleceń Głównego Inspektora Sanitarnego/ Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego,
- prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego postępowania w związku z koniecznością podjęcia różnego rodzaju interwencji, w tym skarg i odwołań.

W ramach prowadzonej działalności oświatowo-zdrowotnej i w zakresie promocji zdrowia realizowano liczne programy edukacyjne. Edukacja zdrowotna kierowana była do ogółu społeczeństwa i wszystkich grup wiekowych. Inicjowano, koordynowano i przeprowadzano

działania, dotyczące następujących zagadnień: profilaktyka uzależnień od tytoniu, substancji psychoaktywnych w tym tzw. „dopalaczy”, profilaktyka HIV/AIDS i innych chorób, profilaktyka nadwagi i otyłości, profilaktyka chorób nowotworowych i chorób układu krążenia. Promowano zasady zdrowego stylu życia, aktywność fizyczną i racjonalne odżywianie.

W działalności laboratoryjnej, jak i kontrolnej doskonalono wdrożone systemy zarządzania jakością zgodnie z normami PN-EN ISO/IEC 17025:2005 i PN – EN ISO/IEC 17020:2012. Gwarantują one uzyskanie wiarygodnych wyników badań i kontroli, jak również skuteczną realizację zaplanowanych celów/przedsięwzięć w obszarze ochrony zdrowia ludzkiego.

Laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Pile posiada certyfikat akredytacji nr AB 616 Polskiego Centrum Akredytacji od 2005 roku. Gwarancją wysokich kompetencji technicznych do wykonywania badań są pozytywne wyniki udziału w krajowych i międzynarodowych badaniach biegłości.

Laboratorium Badania Wody i Gleby wykonuje badania próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wody z basenów kąpielowych, kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli oraz pomiary stężenia pyłu przemysłowego, natężenia hałasu, drgań miejscowych i oświetlenia na stanowiskach pracy.

Laboratorium Mikrobiologii i Parazytologii wykonuje badania sanitarno-epidemiologiczne w kierunku obecności pałeczek Salmonella, Shigella w materiale ludzkim. Badanie te prowadzone były u: ozdowieńców po przebytej salmonellozie, nosicieli pałeczek Salmonella i Shigella oraz uczniów i studentów szkół wyższych kształcących się w kierunku zawodów, gdzie przepisy prawa nakazują wykonanie takich badań.

Działalność kontrolno-represyjną Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pile na terenie miasta Piły w latach 2016 i 2017 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Działalność kontrolno-represyjna na terenie miasta Piły w latach 2016 i 2017 roku

L.p.	Działalność kontrolno-represyjna	2016 rok	2017 rok
1.	Obiekty pod nadzorem sanitarnym PPIS w Pile (stan na 31.12)	1727	1743
2.	Liczba przeprowadzonych kontroli i wizytacji	2222	2231
3.	Liczba decyzji administracyjnych	584	674
4.	Liczba postanowień	102	111
5.	Liczba opinii sanitarnych	92	135
6.	Liczba skarg i interwencji	69	42
7.	Liczba mandatów / kwotę	43/8.150,-zł.	44/7.350,-
8.	Liczba pobranych próbek, w tym:	712	1069
	wody	442	779
	produktów spożywczych	258	279
	kosmetyków i przedmiotów użytku	12	11
9.	Liczba wykonanych badań laboratoryjnych, w tym :	1587	2013
	wody	767	1204
	kału w kierunku obecności pałeczek Salmonella i Shigella	820	809

I. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHORÓB ZAKAŹNYCH

W 2017r. zarejestrowano 599 zakażeń i chorób zakaźnych oraz 72 przypadki pokąsań przez zwierzęta (2016r.- 502 zakażeń i chorób zakaźnych i 74 pokąsania). Przeprowadzono 492 wywiady epidemiologiczne i 144 kontrole podmiotów leczniczych (2016r. – 429 wywiadów i 142 kontrole). Prowadzono dystrybucję szczepionek dla podmiotów leczniczych, nadzór nad wykonawstwem szczepień ochronnych oraz nad zakażeniami szpitalnymi i drobnoustrojami alarmowymi. Analizę sytuacji epidemiologicznej przeprowadzono w oparciu o zgłoszone i zarejestrowane zakażenia i choroby zakaźne, zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. 2016r., poz.1866). Liczbę zachorowań i współczynnik zapadalności dla poszczególnych chorób zakaźnych w 2017 r. w porównaniu z rokiem 2016 r. na terenie miasta Piły przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Liczba zachorowań i współczynniki zapadalności* dla poszczególnych chorób zakaźnych w latach 2016-2017

Zachorowanie	Liczba zachorowań 2016	zapadalność *	Liczba zachorowań 2017	zapadalność *	
Salmonelozы – zatrucia pokarmowe	13	17,4	4	5,4	
Salmonelozы pozajelitowe	0	0	1	1,3	
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez Clostridium difficile	4	5,6	20	27,03	
Wirusowe zakażenia jelitowe	wywołane przez rotawirusy	21	28,3	52	70,3
	wywołane przez norowirusy	1	1,3	2	2,7
	wywołane przez adenowirusy	0	0	4	5,4
	nieokreślone	16	21,5	11	14,9
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	27	36,4	36	48,6	
Krztusiec	37	49,9	8	10,8	
Płonica (szkarlatyna)	12	16,1	14	18,9	
Inwazyjna Choroba wywołana przez Streptococcus pneumoniae	0	0	1	1,3	
Inwazyjna Choroba wywołana przez meningokoki	0	0	1	1,3	
Róża	2	2,7	4	5,4	
Borelioza z Lyme	24	32,4	29	39,2	
Ospa wietrzna	220	296,7	282	381,1	
WZW typu A	0	0	7	9,5	
WZW typu B	4	5,6	10	13,5	
WZW typu C	21	28,3	13	17,6	
Zapalenie opon mózgowych	2	2,7	6	8,1	
Gruźlica	7	9,4	7	9,4	
Kiła	1	1,3	2	2,7	
Grypa	0	0	1	1,3	
Pokąsania przez zwierzęta	74	99,8	72	97,3	
Styczność i narażenie na wściekliznę /potrzeba szczepień	16	21,5	12	16,2	
RAZEM	502	678,5	599	809,6	

* współczynnik zapadalności liczony na 100 tys. mieszkańców

I.1. Choroby szerzące się drogą pokarmową

W roku 2017 nastąpił wzrost zachorowań na choroby szerzące się drogą pokarmową. Najczęstszą przyczyną bakteryjnych zatruc pokarmowych było zakażenie wywołane pałeczkami *Clostridium difficile*. Zarejestrowano 20 zachorowań. Nastąpił zasadniczy wzrost zachorowań w stosunku do roku poprzedniego, w którym zgłoszono 4 zachorowania. Natomiast odnotowano znaczny spadek zachorowań na Salmonelozę - 4 zachorowania, podczas gdy w roku 2016 zarejestrowano 13 zachorowań. Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, że domniemanym źródłem zakażenia były jaja kurze oraz mięso drobiowe. Miejscem spożycia zakażonych produktów były mieszkania prywatne – żywienie indywidualne. Dominujący czynnik etiologiczny to pałeczka *Salmonella Enteritidis*. Nadzorem epidemiologicznym objęto rodziny oraz najbliższe otoczenie chorych. Ponadto zgłoszono 36 zachorowań na biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe bliżej nie określone o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (2016r. -27 zachorowań) oraz zarejestrowano 69 wirusowych zakażeń jelitowych (2016r. – 38 zachorowań).

W 2017 roku zarejestrowano jedno **ognisko choroby przenoszonej drogą pokarmową** wywołane wirusem zapalenia wątroby typu A – ognisko obejmowało teren województwa wielkopolskiego. W gminie Piła pierwsze zachorowania wystąpiły w miesiącu sierpniu. Do końca 2017r., zgłoszono 7 zachorowań wśród mieszkańców Piły, które dotyczyły mężczyzn w wieku od 17 do 67 lat. U wszystkich chorych zaobserwowano podobne objawy, takie jak: zażółcenie powłok skórnych i oczu, odbarwiony stolec, ciemny mocz, podwyższona temperatura ciała oraz złe samopoczucie. Wszystkie osoby zostały hospitalizowane w oddziałach zakaźnych. Badania laboratoryjne wykazały u chorych podwyższone enzymy wątrobowe oraz dodatnie wyniki w kierunku WZW typu A. W toku dochodzenia epidemiologicznego ustalono liczbę osób narażonych, które zostały objęte nadzorem epidemiologicznym.

I.2. Choroby wieku dziecięcego

Liczba zachorowań na choroby wieku dziecięcego podlega cyklicznym zmianom w odstępach kilkuletnich, kiedy wzrasta populacja dzieci nie uodpornionych w sposób naturalny (przez przechorowanie). W roku 2017 zgłoszono następujące zachorowania i podejrzenia zachorowań na choroby zakaźne wieku dziecięcego:

- **ospa wietrzna** – 282 zachorowania (2016r.- 220 zachorowania);
- **płonica** –14 zachorowań (2016r.-12 zachorowań);
- **krztusiec** –8 zachorowań (2016r.-37 zachorowania).

I.3. Neuroinfekcje

Nastąpił wzrost zachorowań na zapalenie opon mózgowo – rdzeniowych. W 2017 roku zarejestrowano 6 zachorowań, podczas gdy rok wcześniej jedynie 2 zachorowania. Wszystkie osoby zostały hospitalizowane. Nadzorem epidemiologicznym objęto rodziny oraz najbliższe

otoczenie chorych. Ponadto zgłoszono 2 inwazyjne zakażenia bakteryjne, czyli zakażenia szczególnie niebezpieczne z uwagi na fakt, że szczepy bakteryjne izoluje się z krwi, płynu mózgowo-rdzeniowego czy innych fizjologicznie jałowych miejsc organizmu. Były to Inwazyjna Choroba Meningokokowa (IChM) oraz Inwazyjna Choroba wywołana przez *Streptococcus pneumoniae*. Zachorowanie na IChM dotyczyło chłopca w wieku 4 lat, zamieszkałego w Pile. Dziecko z podejrzeniem posocznicy meningokokowej oraz zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych przyjęto w Oddział Chorób Dziecięcych Szpitala Specjalistycznego w Pile, a następnie chory został karetką przetransportowany do Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii Specjalistycznego Zespołu Opieki Zdrowotnej Nad Matką i Dzieckiem w Poznaniu, ul. Krysiewicza 7. Pobrany materiał biologiczny został wysłany do Krajowego Ośrodka Referencyjnego Ośrodkowego Układu Nerwowego w Warszawie (KOROUN). Przeprowadzone badania mikrobiologiczne z surowicy krwi dały wynik dodatni w kierunku *Neisseria meningitidis* grupy B. Nie ustalono źródła ani okoliczności zachorowania. Powyższe zachorowanie zostało zgłoszone przez lekarza dyżurnego Oddziału Dziecięcego Szpitala Specjalistycznego w Pile na telefon alarmowy PSSE w Pile. Pracownicy Sekcji Epidemiologii niezwłocznie po otrzymaniu informacji rozpoczęli dochodzenie epidemiologiczne w podmiotach medycznych, w miejscu zamieszkania chorego dziecka oraz w przedszkolu, do którego uczęszczało dziecko. Nadzorem lekarskim i epidemiologicznym objęto 71 osób z otoczenia chorego, w tym: 2 rodziców dziecka; 49 dzieci w wieku 3-6 lat z przedszkola, do którego uczęszczało chore dziecko; 7 osób personelu przedszkola; 3 osoby z rodziny: wujek dziecka i dwójka jego dzieci w wieku: 1 rok i 6 lat oraz 10 osób personelu medycznego. Z tego chemioprophylaktyką objętych zostało 66 osób (u 5 dzieci lekarze odstąpili od podania chemioprophylaktyki). Dziecko zostało wypisane do domu w stanie dobrym z rozpoznaniem: zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych wywołane przez *Neisseria meningitidis* grupy B.

Zachorowanie na Inwazyjną Chorobę wywołaną przez *Streptococcus pneumoniae*, przebiegało pod postacią posocznicy. Zachorował 34-letni mężczyzna, mieszkaniec Piły znaleziony w hotelu po spożyciu substancji psychoaktywnych, niewydolny oddechowo, z drgawkami i afazją. W moczu stwierdzono amfetaminę i kanabiol. Chory został hospitalizowany w Szpitalu Specjalistycznym w Pile w Oddziale Intensywnej Terapii. Przeprowadzone badania mikrobiologiczne z surowicy krwi dały wynik dodatni w kierunku *Streptococcus pneumoniae*. Nie ustalono okoliczności zachorowania ani osób z otoczenia chorego ze względu na niemożliwość przeprowadzenia wywiadu epidemiologicznego z pacjentem, gdyż chory w wyniku niedokrwiennego udaru mózgu nie chodzi, nie pamięta zdarzeń i nie mówi.

I.4. Choroby przenoszone drogą płciową - zarejestrowano 2 zachorowania: 1 zachorowanie rozpoznano jako kiłę wczesną u 30-letniego mężczyzny, który został hospitalizowany oraz

1 zachorowanie zaklasyfikowano jako inną i nieokreśloną postać kiły u 30-letniej kobiety leczonej ambulatoryjnie (2016r. - 1 zachorowanie).

Nie zgłoszono potwierdzonych przypadków zachorowań na HIV i AIDS .

I.5. Choroby odzwierzęce - w ubiegłym roku doszło do 72 przypadków pokąsań mieszkańców Piły przez zwierzęta. Z powodu styczności i narażenia na wściekliznę u 12 osób podjęto szczepienia p/wściekliznie (w 2016r. zgłoszono 74 pokąsania, z tego u 16 osób podjęto szczepienia po ekspozycji). Podobnie jak w latach ubiegłych nie stwierdzono zachorowań na wściekliznę u ludzi.

I.6. Inne choroby zakaźne

W roku 2017 zarejestrowano jedno zachorowanie na gripę, które zostało potwierdzone laboratoryjnie. Chory został hospitalizowany a przeprowadzone badanie diagnostyczne wykazało zakażenie wirusem grypy typu A (2016r.- 0). Ponadto wystąpiło 1 zachorowanie na *salmonelozę pozajelitową* u 64-letniego mężczyzny, mieszkańca Piły, u którego podczas hospitalizacji z powodu marskości wątroby przeprowadzono zabieg usunięcia płynu nagromadzonego w jamie brzusznej. W czasie zabiegu pobrano materiał do badań mikrobiologicznych i stwierdzono obecność pałeczek *Salmonella* gr DO. Badanie serologiczne płynu z jamy otrzewnej wykazało *Salmonellę Enteritidis* (2016r. – 0 zachorowań).

Na takim samym poziomie jak w roku poprzednim kształtowała się liczba zachorowań na gruźlicę. Zgłoszono 7 zachorowań, które dotyczyły mężczyzn w wieku od 33-66: 5 osób bezrobotnych, 1 osoba na emeryturze, 1 osoba pracująca w zawodzie ślusarz-spawacz. Wszyscy chorzy zostali poddani hospitalizacji, a osoby z otoczenia chorych zostały objęte nadzorem lekarskim i epidemiologicznym.

Ponadto zarejestrowano 13 zachorowań na *wirusowe zapalenie wątroby typu C*. Nastąpił spadek zachorowań w stosunku do roku 2016 kiedy zgłoszono 21 zachorowań. Nadzorem epidemiologicznym objęto rodziny oraz najbliższe otoczenie chorych. Odwrotnie natomiast kształtowała się sytuacja epidemiologiczna wśród zachorowań na *wirusowe zapalenie wątroby typu B*, gdzie odnotowano zasadniczy wzrost zachorowań; w roku 2017 zgłoszonych zostało 10 zachorowań, podczas gdy w roku poprzednim tylko 4 zachorowania. Rodziny oraz najbliższe otoczenie chorych zostały objęte nadzorem epidemiologicznym, a osoby szczególnie narażone na zakażenie w wyniku styczności z osobą zakażoną, które nie były szczepione, zaszczepiono przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B.

Odnutowano wzrost zachorowań na *boreliozę* – 29 zachorowań, w stosunku do roku 2016, w którym zgłoszono 24 zachorowania. Hospitalizowanych zostało 7 osób, a 17 chorych leczono ambulatoryjnie w Poradni Chorób Zakaźnych. Analiza przeprowadzonych wywiadów wykazała,

że większość osób chorych została ukąszona przez kleszcze podczas przebywania na terenie kompleksów parkowo-leśnych.

I.7. Nadzór nad zakażeniami szpitalnymi

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pile sprawowała nadzór nad dwoma podmiotami leczenia stacjonarnego: Ars Medical sp.z o.o. w Pile oraz ERMED sp.c. w Pile - szpital jednego dnia. W placówce „Ars Medical” działa 5 oddziałów szpitalnych liczących 121 łóżek. W placówce leczniczej „ERMED” w Pile wykonywane są drobne zabiegi chirurgiczne, po których pacjenci przebywają w szpitalu maksymalnie do 5 godzin. Rejestracja zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych w tych podmiotach prowadzona była zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 23 grudnia 2011r. w sprawie listy czynników alarmowych, rejestrów zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych oraz raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala (Dz.U. Nr 294, poz.1741). W szpitalach funkcjonuje Zespół i Komitet Kontroli Zakażeń Zakładowych. Procedury zapobiegania zakażeniom szpitalnym zostały opracowane i zawarte w „Księdze Procedur Sanitarno - Higienicznych”. Przestrzeganie wdrożonych procedur sanitarno-higienicznych nadzoruje Zespół Kontroli Zakażeń Zakładowych. Procedury dostępne również w formie elektronicznej dla wszystkich pracowników. Szkolenie personelu w zakresie zwalczania i zapobiegania zakażeniom szpitalnym odbywa się wg rocznego planu szkoleń. Ponadto bieżące materiały szkoleniowe, opracowania i najnowsze publikacje dostępne są u pielęgniarki epidemiologicznej lub w razie potrzeby dostarczane przez nią na poszczególne oddziały.

I.8. Nadzór nad szczepieniami ochronnymi

Obowiązkowi poddawania się szczepieniom podlegają osoby przebywające na terenie Polski przez okres dłuższy niż 3 miesiące. Program Szczepień Ochronnych (PSO) jest jednym z najważniejszych programów profilaktycznych mających wpływ na stan zdrowia publicznego. Szczegółowe wskazania dotyczące stosowania poszczególnych szczepionek w ramach PSO są opublikowane w formie komunikatu Głównego Inspektora Sanitarnego na podstawie art. 17 ust.11 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2016r. poz.1866). Program Szczepień Ochronnych uwzględnia choroby zakaźne objęte obowiązkiem szczepień ochronnych, osoby i grupy osób obowiązane do poddawania się szczepieniom ochronnym oraz jednolity schemat stosowania poszczególnych preparatów szczepionkowych oraz uwzględnia wskazania do szczepień obowiązkowych i zalecanych. Corocznie w PSSE w Pile dokonywana jest analiza wykonania szczepień ochronnych oraz sporządzane jest sprawozdanie roczne. Analiza uwzględnia stan zaszczepienia przeciwko poszczególnym chorobom zakaźnym dzieci z poszczególnych roczników oraz osób z określonych grup zawodowych i grup ryzyka podlegających obowiązkowi szczepień. Procent realizacji

obowiązkowych szczepień ochronnych podobnie jak w roku poprzednim kształtował się na poziomie ok. 99%. Wprowadzenie obowiązkowych szczepień ochronnych przeciw wybranym chorobom zakaźnym zmniejsza społeczne skutki związane z ciężkimi, zdrowotnymi następstwami chorób zakaźnych, w tym związanych z kosztami leczenia chorób zakaźnych oraz ich powikłań. Nałożenie przez ustawodawcę powszechnego obowiązku poddawania się szczepieniom ochronnym przeciw wybranym chorobom zakaźnym, zapewnia odpowiednio wysoki odsetek osób poddających się szczepieniom i skutecznie zmniejsza ryzyko epidemicznego szerzenia się chorób zakaźnych w populacji. Uzyskanie wysokiego odsetka osób uodpornionych (sięgającego dla poszczególnych chorób 95-98%) w wyniku powstania odporności zbiorowiskowej, zapewnia bowiem ochronę przed zakażeniem również osobom nie szczepionym, osobom, które pomimo szczepień ochronnych, nie uzyskały odporności przeciwko tym chorobom, lub które nie mogły być szczepione z powodu trwałych przeciwwskazań do wykonania szczepień. Dla uzyskania wysokiego stopnia uodpornienia populacji znaczenie ma przekazanie rodzicom i opiekunom dzieci wyczerpujących informacji o wskazaniach, korzyściach i zasadach prowadzenia szczepień oraz o możliwości wystąpienia niepożądanych odczynów poszczepiennych, co może być znaczącą przeciwwagą dla ruchów antyszczepionkowych, prowadzących nie zawsze rzetelną, społeczną dyskusję wokół znaczenia szczepień ochronnych dla zdrowia ludzi. W 2017 roku 27 podmiotów medycznych realizowało Program Szczepień Ochronnych (24 Podstawowej Opieki Zdrowotnej, Oddział Noworodkowy i Szpitalny Oddział Ratunkowy Szpitala Specjalistycznego w Pile, ENEL-MED w Pile). Do PSSE w Pile w 2017r. zgłoszono pięcioro dzieci zamieszkałych na terenie miasta Piły, których rodzice uchylają się od obowiązku szczepień ochronnych. Obecnie w rejestrze prowadzonym przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Pile znajduje się ogółem 15 dzieci (2016r. - 10 dzieci) zamieszkałych na terenie miasta Piły, których rodzice lub opiekunowie prawni 22 osoby (2016r. - 14 osób) uchylają się od obowiązkowych szczepień ochronnych. W chwili obecnej postępowanie egzekucyjne jest prowadzone przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pile w stosunku do 22 rodziców dzieci. W roku 2017 zgłoszono 7 niepożądanych odczynów poszczepiennych, u 6 osób zakwalifikowano je jako łagodne – pełen powrót do zdrowia, a u jednej osoby jako ciężki wymagający hospitalizacji – pełen powrót do zdrowia (w roku 2016 - 4 niepożądane odczyny poszczepienne łagodne). Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pile posiada Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek, który został opracowany w celu zapewnienia jednolitego obiegu dokumentacji dotyczącej realizacji szczepień ochronnych, usprawnienia obrotu szczepionkami zakupionymi do realizacji PSO oraz uzyskania bieżących danych o ich dostępności i rozmieszczeniu. W trakcie kontroli sanitarnych prowadzonych w gabinetach szczepień u świadczeniodawców realizujących Program Szczepień Ochronnych sprawdzano prawidłowość postępowania z preparatami szczepionkowymi w miejscu udzielania świadczeń zdrowotnych,

zachowania łańcucha chłodniczego w trakcie transportu i zapewnienie prawidłowej gospodarki szczepionkami. Transport szczepionek z PSSE w Pile do placówek medycznych organizują świadczeniodawcy z zabezpieczeniem łańcucha chłodniczego (termotorby z wkładami chłodzącymi). W placówkach POZ szczepionki są prawidłowo przechowywane w urządzeniach chłodniczych z zapewnieniem ciągłości łańcucha chłodniczego w temp. od +2 do +8 stopni C. Każdego dnia kontrolowane są wskazania termometrów a ich wartości są rejestrowane. Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Pile dysponuje odpowiednią liczbą urządzeń chłodniczych. Istnieje system ciągłego monitorowania temperatury w urządzeniach chłodniczych w magazynie szczepionek. Jest to system elektroniczny do monitoringu całodobowego z funkcją odczytu temperatury, rejestracji i powiadamiania alarmowego (w przypadku odchyień od normy) na telefon komórkowy Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pile oraz kierownika Sekcji Epidemiologii. Urządzenia chłodnicze w przypadku przerw w dostawie prądu zasilane są przez agregat prądotwórczy.

Podsumowanie:

Sytuacja epidemiologiczna w roku 2017 w porównaniu z rokiem 2016 kształtowała się następująco:

1. Nastąpił **wzrost ogólnej liczby zachorowań** na choroby zakaźne, w tym zarejestrowano wzrost zachorowań na: *boreliozę, zakażenia jelitowe wywołane przez Clostridium Difficile, wirusowe zakażenia jelitowe, biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, ospę wietrzną, różę.*
2. Odnotowano **spadek zachorowań** na takie choroby, jak: *salmoneloza, krztusiec, WZW typu C, styczność i narażenie na wścieklicznę z potrzebą szczepień.*
3. Na **takim samym** lub **podobnym poziomie kształtowała** się liczba zachorowań na *gruźlicę, kiłę i płonicę.*
4. Wystąpiły zachorowania, których **nie rejestrowano w roku poprzednim**: *grypa potwierdzona badaniami laboratoryjnymi, inwazyjna choroba wywołana Neisseria meningitidis, inwazyjna choroba wywołana przez Streptococcus pneumoniae, salmoneloza pozajelitowa.*
5. Tak jak w poprzednich latach prowadzony był ścisły nadzór epidemiologiczny nad realizacją programów Sentinel oraz eradykacji poliomyelitis i nadzór nad przypadkami ostrych porażen wiotkich (OPV).
6. W roku 2017 zgłoszono 7 niepożądanych odczynów poszczepiennych u 6 osób zakwalifikowano je jako łagodne – pełen powrót do zdrowia, a u jednej osoby jako ciężki wymagający hospitalizacji – pełen powrót do zdrowia.

II. JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA

II.1. Ocena jakości wody

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pile zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2017r., poz. 2294) przeprowadził ocenę obszarową za 2017 rok jakości wody sporządzoną w oparciu o sprawozdania z badań próbek wody pobranych z wodociągów miasta Piła w ramach prowadzonego monitoringu kontrolnego i przeglądowego. Zaopatrzeniem w wodę na terenie miasta Piły zajmują się Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Pile, które zarządzają 2 wodociągami. Występują również ujęcia indywidualne wykorzystującą wodę jako część działalności handlowej oraz zaopatrujące budynki użyteczności publicznej.

II.1.1 Wykaz wodociągów, produkcja oraz liczba ludności zaopatrywanej w wodę.

1. Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. zo.o w Pile

- wodociąg publiczny Piła – produkcja 10925m³/d, liczba ludności zaopatrywanej 74575 osób,
- wodociąg publiczny Gładyszewo - produkcja 235m³/d, liczba ludności zaopatrywanej 830 osób.

II.1.2 Wykaz ujęć indywidualnych wykorzystujących wodę jako część działalności handlowej oraz zaopatrujących budynki użyteczności publicznej

1. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pile

- wodociąg lokalny Płotki - produkcja 5m³/d, ujęcie własne Ośrodka Turystyczno – Wczasowego „Płotki” działającego sezonowo;
- wodociąg lokalny Piaszczyste - produkcja 5m³/d, ujęcie własne Ośrodka Wczasowego „Piaszczyste” działającego sezonowo

2. „Geovita” Sp. z o.o. w Pile

- wodociąg lokalny „Geovita” - produkcja 12,6m³/d, ujęcie własne Centrum Konferencji i Rekreacji „Geovita”

3. Agencja Promocyjno – Handlowa „Mini – Max” w Pile

- wodociąg lokalny „Rębajło” - produkcja 2,0m³/d, ujęcie własne Gościńca „Rębajło”

4. „Ars Medical” Sp. z o. o. w Pile

- wodociąg lokalny „Ars Medical” - produkcja 60m³/d, ujęcie własne „Ars Medical”

5. „Bar Bieszczadzki” Jakub Jeske

- wodociąg lokalny „Baru Bieszczadzkiego” - produkcja 2m³/d, ujęcie własne „Baru Bieszczadzkiego”.

II.2. Sposoby uzdatniania wody

We wszystkich wodociągach zaopatrujących mieszkańców miasta Piła oraz w ujęciach indywidualnych wykorzystujących wodę jako część działalności handlowej oraz zaopatrujących budynki użyteczności publicznej uzdatnianie wody prowadzone jest na 2 etapach: napowietrzanie wody oraz filtracja. Dezynfekcja wody prowadzona jest podchlorynem sodu w sposób ciągły na wodociągu publicznym Piła oraz na wodociągu publicznym Gładyszewo, natomiast na ujęciach indywidualnych według potrzeb podchlorynem sodu.

II.3. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Badania jakości wody prowadzone były zgodnie z harmonogramem pobierania próbek wody w zakresie monitoringu kontrolnego i przeglądowego w ramach kontroli urzędowej oraz kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę. Na podstawie sprawozdań z badań wody prowadzonych w ramach kontroli urzędowej oraz kontroli wewnętrznej w 2017r. nie stwierdzono przekroczeń w pobranych próbkach wody. Jakość wody oceniono jako przydatną do spożycia przez ludzi. Woda bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów w liczbie stanowiącej potencjalnie zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz wolna od substancji chemicznych w ilościach zagrażających zdrowiu.

Dane dotyczące wodociągu publicznego Piła są raportowane do Komisji Unii Europejskiej.

Na podstawie sprawozdań z badań wody prowadzonych w ramach kontroli urzędowej oraz kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządców indywidualnych ujęć wody dostarczanej jako część działalności handlowej lub do budynków użyteczności publicznej w 2017r. w 1 wodociągu stwierdzono pojedyncze przekroczenia w zakresie ponadnormatywnej ilości bakterii grupy coli, w 2 wodociągach stwierdzono podwyższoną ilość ogólnej liczby mikroorganizmów 22⁰C po 72h, w 1 wodociągu stwierdzono przekroczenie mętności. Zarządcy ujęć indywidualnych niezwłocznie poinformowani o wyżej wymienionym fakcie natychmiast przystąpili do działań naprawczych polegających na dezynfekcji sieci (podchlorynem sodu) oraz intensywnym płukaniu sieci wodociągowej. Podjęte działania naprawcze przyniosły oczekiwany efekt, przeprowadzone badania wykazały poprawę jakości wody. Przekroczenie mętności może wpływać na właściwości organoleptyczne wody nie stanowi natomiast zagrożenia dla konsumentów. Wykryte bakterie grupy są parametrem wskaźnikowym i nie stanowią zagrożenia dla zdrowia konsumentów, a stwierdzenie ich obecności w wodzie wodociągowej może sugerować nieodpowiednie uzdatnianie lub wtórne zanieczyszczenie. Przekroczenia miały charakter krótkotrwały lub incydentalny.

W przypadku pozostałych ujęć wody nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych parametrów jakości wody. Jakość wody pochodzącą z indywidualnych ujęć wody oceniono jako *przydatną do spożycia przez ludzi.*

W 2017r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pile nie odnotował niepożądanych reakcji związanych ze spożyciem wody przez konsumentów zaopatrywanych na terenie miasta Piła. Nie prowadzono postępowania administracyjnego w stosunku do kontrolowanych podmiotów.

III. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I KĄPIELISK

III.1. Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej

W 2017 r. zarejestrowano 7 obiektów, skontrolowano 2, przeprowadzono 2 kontrole sanitarne:

- 1 *Centrum Aktywizacji Osób Starszych i Niepełnosprawnych w Pile* – obiekt bardzo dobry, prowadzone są tu zajęcia: literackie, fotograficzne, komputerowe, kulinarne, brydżowe, klub podróżnika, językowe, warsztaty artystyczne i techniczne, malarskie, rękodzielnicze, krawieckie, scrabble oraz sportowo – rekreacyjne w sali fitness i 2 salach siłowni.

Rysunek 1. Sali fitness i siłownie (Fot. Dorota Polak)

- 2 *Ośrodek Wsparcia MOPS w Pile* - obiekt bardzo dobry, 27 pokoi dla 36 osób, w tym matek z dziećmi; w Ośrodku na podstawie kontraktu podpisanego między podopiecznym a MOPS przebywają osoby, które w ciągu 6 miesięcy przy pomocy mają wyjść z bezdomności – ośrodek całodobowy.

Rysunek 2. Pomieszczenia Ośrodka Wsparcia MOPS w Pile (Fot. Dorota Polak)

III.2. Noclegownie i domy dla bezdomnych zlikwidowano noclegownię z 18 miejscami prowadzoną przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie „Arka Noego” w Pile. Przeprowadzono 2 kontrole sanitarne, obydwa obiekty skontrolowane.

W Pile przy ul. Długosza – budynek jest własnością Stowarzyszenia MONAR, środki finansowe pozyskiwane są z Piły lub gmin powiatu pilskiego, z których pochodzą bezdomni korzystający z noclegów.

Na terenie ośrodka w dniu kontroli przebywało 57 mężczyzn, maksymalna ilość to 65; w przypadkach ekstremalnych nocować może 120 osób. Ciepła woda oraz ogrzewanie z pieca gazowego; pralnia z 3 pralnicami, kuchnia, stołówka; na każdej kondygnacji węzły sanitarne. W ciągu roku wymieniono stolarkę drzwiową, podłogi wyłożono okładziną termozgrzewalną, odmalowano pokoje mieszkalne. Sala wykładowa na terenie ośrodka, gdzie prowadzone są zajęcia z psychologiem i wychowawcą. Stan sanitarno – porządkowy i techniczny obiektu dobry. W Pile przy al. Niepodległości – budynek jest własnością Piły, pozostaje w zarządzenie Miejskiego Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej; finansowanie jak wyżej. W ośrodku przebywa 9 kobiet i 3 dzieci; maksymalna ilość osób to 20. Ciepła woda i ogrzewanie z ciepłika miejskiego; posiłki w ramach cateringu dowożone z domu przy ul. Długosza. W budynku na każdej kondygnacji węzły sanitarne, w piwnicy wydzielona pralnia z pralnicą; stan sanitarno – porządkowy i techniczny dobry.

III.3. Hotele – w ewidencji 8 obiektów, ubył 1 hotel „Kwant” w Pile, wszystkie skontrolowane, przeprowadzono 11 kontroli sanitarnych. Wszystkie hotele zlokalizowane w miastach zaopatrzone w wodę bieżącą z wodociągów publicznych; dotychczas wyjątkiem był Gościniec „Rębajło” w Pile (2 gwiazdki), który w grudniu 2017 podłączono do wodociągu publicznego. Hotele zlokalizowane na wsiach ścieki odprowadzają do zbiorników bezodpływowych, posiadają umowy z uprawnionymi podmiotami na ich wywóz. Hotele posiadają umowy na odbiór odpadów komunalnych, postępowanie z bielizną brudną i czystą prawidłowe, pranie odbywa się w pralniach własnych lub zewnętrznych; kołdry i poduszki najczęściej prane i dezynfekowane 1 x w roku, materace są dezynfekowane 1 x w roku. Zaopatrzenie w środki czystości i dezynfekcyjne dostateczne. Stan sanitarny pokoi hotelowych, ciągów komunikacyjnych, sanitariatów i zaplecza dobry.

Rysunek 3. Hotel Gromada al. Piastów, 64-920 Piła (Fot. Katarzyna Dąbek)

III.4. Pensjonaty

Na terenie miasta 1 pensjonat, skontrolowany, Stan sanitarny pokoi hotelowych, ciągów komunikacyjnych, sanitariatów dobry.

III.5. Inne obiekty, w których są świadczone usługi hotelarskie

Wg ewidencji – 4, skontrolowano wszystkie, przeprowadzono 6 kontroli sanitarnych. W grupie tej znajdują się m.in. pokoje hotelowe, ośrodki wypoczynkowe („Geovita w Pile), obiekty dobre.

III.6. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej

W 2017 roku w mieście Piła pod nadzorem pozostawało 210 zakładów fryzjersko – kosmetycznych. Skontrolowano 60 obiektów, w których przeprowadzono 60 kontroli sanitarnych. Stan sanitarno-porządkowy zakładów dobry.

Tabela 3. Ilość zakładów w ewidencji PSSE w Pile

	Stan na dzień 31.12.2017r.	Liczba	
		Obiektów skontrolowanych	Przeprowadzonych kontroli
Zakłady fryzjerskie	68	18	18
Zakłady kosmetyczne	70	24	24
Zakłady odnowy biologicznej (siłownie, fitness club, gabinety masażu)	15	6	6
Zakłady odnowy biologicznej - solaria	5	1	1
Zakłady tatuażu	3	2	2
Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna usługa	49	9	9
Razem	210	60	60

III.7. Obiekty komunikacji publicznej

Dworce autobusowe – w ewidencji 1 obiekt, skontrolowany, stan sanitarno-porządkowy dobry.

Dworce i stacje kolejowe – na dworcu PKP w Pile działają 3 przedsiębiorstwa kolejowe – dworzec po kapitalnym remoncie – stan sanitarno – porządkowy i techniczny bardzo dobry. Obiekt dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych – windy.

III.8. Transport publiczny i specjalistyczne środki transportu

Skontrolowano łącznie 33 środki transportu publicznego, tj:

- 14 autobusów, w tym:
  - 3 autobusy komunikacji miejskiej MZK w Pile,
  - 11 autobusów PKS komunikacji międzymiastowej,
- 2 pociągi – szynobusy,

- 3 środki transportu do przewozu chorych,
- 13 samochodów do przewozu zwłok i szczątków.
- 1 tramwaj wodny, który jest w sezonie letnim atrakcyjnym uzupełnieniem transportu miejskiego autobusowego.

Stan sanitarno – porządkowy i techniczny pojazdów bardzo dobry.

III.9. Ustępy publiczne i ogólnodostępne – ogółem 32. Stan sanitarno – porządkowy i techniczny zachowany:

Stale – skanalizowane – 5 ustępów, wszystkie skontrolowane, przeprowadzono 9 kontroli sanitarnych.

Tymczasowe nieskanalizowane – 27;

Ustawionych w Pile jest 13 przenośnych kabin sanitarnych:

- Park Miejski im. Stanisława Staszica w Pile - 4 sztuki ,
- Park na Wyspie - 2 sztuki,
- Bulwary Chatellerault - 1 sztuka,
- okolice Muzeum Okręgowego od strony ul. 11 Listopada - 1 sztuka,
- Boisko przy ul. Kasztelańskiej - 1 sztuka,
- Plac zabaw ul. Jałowcowa - 1 sztuka,
- Miasteczko Ruchu Drogowego - 1 sztuka,
- Plac Konstytucji 3 Maja – 1 sztuka,
- Parking dla TIR-ów przy ul. Styki - 1 sztuka (od 10 stycznia 2017r. do 8 grudnia 2017r.).

W okresie letnim i jesiennym przy 3 pilskich cmentarzach ustawionych było łącznie 14 przenośnych kabin sanitarnych: na Cmentarzu Komunalnym przy ul. Motylewskiej (12 kabin) oraz na terenie zabytkowych cmentarzy komunalnych przy ul. Salezjańskiej i przy al. Powstańców Wielkopolskich. Stan sanitarno – porządkowy i techniczny dobry.

Rysunek 4. Toaleta typu Toy-Toy w Parku Miejskim, fot. Agnieszka Wnuk-Urbańska

Ustępy ogólnodostępne – 17. Skontrolowano 16 ustępów, przeprowadzono 18 kontroli sanitarnych. Stan sanitarno – porządkowy techniczny dobry.

III.10. Kąpieliska śródlądowe

W sezonie kąpielowym od 15 czerwca do 15 września 2017 roku w ewidencji znajdowały się 2 kąpieliska raportowane do UE: „Płotki” i „Piaszczyste”, organizatorem kąpielisk jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pile, ul. Bydgoska 76; klasyfikowane są jako bardzo dobre. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz.U. z 2016r., poz.1602) do badań mikrobiologicznych pobrano 10 próbek wody z kąpielisk, które zbadano: w ramach nadzoru sanitarnego – 2 próbki; w ramach kontroli wewnętrznej – 8 próbek. Przez cały okres trwania sezonu kąpielowego woda w kąpieliskach nadawała się do kąpieli. Stan sanitarno – porządkowy infrastruktury dobry.

III.11. Pływalnie

W 2017 roku w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowały się 2 pływalnie, skontrolowano. Ogółem przeprowadzono 350 kontroli sanitarnych, w tym 348 kontroli poborowych. Łącznie do badań laboratoryjnych pobrano 600 próbek wody (127 w ramach kontroli urzędowych i 473 w ramach kontroli wewnętrznej zlecanej przez administratora obiektu), w tym pobrano 68 próbek ciepłej wody w kierunku Legionelli sp.: 7 próbek w ramach kontroli urzędowych i 61 w ramach kontroli wewnętrznej. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz.U. 2015r.,poz.2016) przeprowadzono badania wody w zakresie oznaczeń mikrobiologicznych (w tym ciepłej wody w kierunku Legionelli sp.) i fizykochemicznych. Pływalnie oceniono jako dobre pod względem sanitarno-technicznym oraz pod względem jakości wody – ocena roczna obiektów dobra.

III.11.1. WODNIK Pila, ul. Kossaka 102 - właścicielem jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pile, ul. Bydgoska 76; jest to basen miejski, kryty, całoroczny i ogólnodostępny; wyłączony z eksploatacji był w okresie 01.07.2017r. – 31.08.2017r. Źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg publiczny Miejskich Wodociągów i Kanalizacji w Pile. Ogółem przeprowadzono 88 kontroli. Do badań laboratoryjnych pobrano 140 próbek wody, w tym 31 próbek w ramach kontroli urzędowej i 109 próbek w ramach kontroli wewnętrznej. Bieżący stan sanitarno-higieniczny dobry. Ocena roczna obiektu dobra.

Tabela 4. Liczba pobranych próbek wody w ramach kontroli urzędowej i wewnętrznej w 2017r.

Rodzaj kontroli	Liczba próbek bakteriologia	Liczba próbek fizykochemia	ogółem	w tym ile z przekroczeniami	przekroczone parametry
Kontrola urzędowa	22	8	30	0	0
Kontrola wewnętrzna	53	43	96	0	0
Łącznie	75	51	126	0	0

W kierunku Legionelli sp. łącznie pobrano 14 próbek ciepłej wody (1 w ramach kontroli urzędowej i 13 w ramach kontroli wewnętrznej).

III.11.2. Park wodny - Centrum Rekreacji Wodnej AQUA-PIL w Pile, ul. Grottgera 4, który jest właścicielem obiektu; jest to obiekt miejski, kryty, całoroczny, ogólnodostępny; wyłączony z eksploatacji był we wrześniu 2017 r. Źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg publiczny Miejskich Wodociągów i Kanalizacji w Pile. Przeprowadzono 262 kontrole; do badań laboratoryjnych pobrano 392 próbki wody, w tym 89 próbek w ramach kontroli urzędowej i 303 próbki w ramach kontroli wewnętrznej. Bieżący stan sanitarno-higieniczny dobry; ocena roczna obiektu dobra.

Tabela 5. Liczba pobranych próbek wody w ramach kontroli urzędowej i wewnętrznej

Rodzaj kontroli	Liczba próbek bakteriologia	Liczba próbek fizykochemia	ogółem	w tym ile z przekroczeniami	przekroczone parametry
Kontrola urzędowa	64	19	83	0	0
Kontrola wewnętrzna	140	115	255	0	0
Łącznie	204	134	338	0	0

W kierunku Legionelli sp. łącznie pobrano 54 próbki ciepłej wody (6 w ramach kontroli urzędowej i 48 w ramach kontroli wewnętrznej).

III.12. Tereny rekreacyjne – w ewidencji 5 terenów rekreacyjnych, wszystkie skontrolowane, przeprowadzono 7 kontroli sanitarnych, stan sanitarno – porządkowy i techniczny dobry.

Dodatkowo do tej grupy wlicza się piaskownice należące do 15 jednostek tj. do spółdzielni mieszkaniowych i jednostki samorządu terytorialnego. Stan sanitarno – porządkowy dobry, piasek wymieniany jest w piaskownicach co najmniej 1 raz – wiosną.

Zarejestrowane w tej grupie tereny wypoczynkowe z plażami nad dwoma kąpieliskami kontrowane były w sezonie więcej niż 1 raz.

III.13. Przystanie żegluga śródlądowej obsługi pasażerskiej– w ewidencji 4 przystanie, skontrolowano 4; w roku sprawozdawczym oddano do użytku 1 przystań; są to mariny, gdzie cumuje tramwaj wodny, będący uzupełnieniem komunikacji miejskiej autobusowej w okresie letnim.

Rysunek 5. Przystanie śródlądowe na rzece Gwda (Fot. N. Kaletka)

III.14. Inne obiekty użyteczności publicznej

W ewidencji zarejestrowano – 51 obiektów, skontrolowano 26, Stan sanitarno – techniczny obiektów dobry.

Tabela 6. Ilość obiektów użyteczności publicznej i kontroli w poszczególnych grupach w 2017r. w Pile

Lp.	Grupy obiektów	Razem	
		liczba obiektów	Liczba kontroli
1.	Sklepy medyczne – sprzęt ortopedyczny	5	0
2.	Domy kultury i kina	2	2
3.	Parkingi przydrożne	2	2
4.	Pralnie wodne i chemiczne	5	1
5.	Stacje paliw	14	6
6.	Stadiony i hale sportowe	3	0
7.	Targowiska	2	0
8.	Zakłady pogrzebowe	6	8
9.	Różne	12	7
Razem		51	26

Różne to:

- Laboratoria występujące do PPIS w Pile o zatwierdzenie badań próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- Studio tańca,
- Zakłady zajmujące się usuwaniem nieczystości stałych i ciekłych,
- Miejski Zakład Komunikacji w Pile,
- Baza PKS w Pile, gdzie dokonuje się generalnego sprzątnięcia autobusów, wymiany pokrowców na zagłówkach itd.,
- Wysypiska i sortownie odpadów.

III.15. Interwencje ludności, mieszkańców miasta

W 2017 r. rozpatrywano 11 interwencji złożonych przez mieszkańców miasta:

1. Dwukrotne interwencje lokatora dot. sąsiada, który nie przestrzega standardów higieniczno – sanitarnych, co utrudnia życie współmieszkańcom kamienicy – jedna interwencja wiosną, druga jesienią, informowano zarządcę budynku, trwają działania mające na celu pozyskanie mieszkania socjalnego dla uciążliwego lokatora.
2. Interwencja na telefon alarmowy dot. odoru w budynku mieszkalnym, powiadomiono zarządcę budynku, którego lokatorzy nie informowali wcześniej; ustalono, iż w piwnicy mieszkał bezdomny, był siennik zanieczyszczony odchodami oraz resztki sfermentowanej żywności; przeprowadzono działania porządkowe oraz dezynfekcyjne.

3. Interwencja mieszkańców budynku zbiorowego zamieszkania na zanieczyszczenie powietrza w związku z pożarem w garażu zlokalizowanym w zagłębieniu pod budynkiem; ustalono, iż podczas akcji gaśniczej strażacy zabezpieczyli połączenia komunikacyjne wewnątrz między garażem a klatkami schodowymi specjalistycznymi kurtynami, po zakończeniu akcji gaśniczej przeprowadzili pomiary tlenu węgla w pomieszczeniach mieszkalnych, gdzie nie stwierdzono przekroczeń, z wyjątkiem jednego mieszkania – zalecono wietrzenie; interwencję mieszkańców z żądaniem badania w kierunku dioksyn przekazano wg. kompetencji do Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego oraz WIOŚ; o sprawie na bieżąco informowany był WPWIS w Poznaniu. Interwencje składano w tej sprawie dwukrotnie.
4. Interwencja telefoniczna dot. ambulatoryjnego podmiotu leczniczego o braku przestrzegania zasady mycia i dezynfekcji rąk, co skutkuje szerzeniem się zapalenia spojówek u pacjentów; podczas przeprowadzonej kontroli sanitarnej ustalono, iż w podmiocie zastrzono zasady reżimu sanitarno – higienicznego pismem dyrektora w związku z rozprzestrzenianiem się zakażeń wirusowych i bakteryjnych; zasady były przestrzegane.
5. Interwencja lokatorów na sąsiadów hodujących psy w mieszkaniu i brak właściwej opieki nad nimi – przekazano wg. kompetencji do zarządcy budynku.
6. Interwencja w sprawie braku systematycznego odbioru odpadów biodegradowalnych – przekazano wg. kompetencji do wyjaśnienia, uzyskano informację o bezzwłocznym odebraniu odpadów wraz z informacją, że odpady odbierane są zgodnie z harmonogramem, a ich duża ilość spowodowana była okresową przycinką żywopłotów wykonana przez zarządcę budynków na osiedlu.
7. Interwencja mieszkanki osiedla dot. braku wymiany piasku w piaskownicy, co zdaniem skarżącej spowodowało zakażenie dziecka pasożytami, przeprowadzono kontrolę sanitarną, ustalono, iż w maju 2017 piasek w piaskownicy był wymieniony, zalecono ponowną wymianę piasku oraz dezynfekcję piaskownicy przed jej napełnieniem. Zalecenie zostało niezwłocznie wykonane.
8. Interwencja w sprawie nieogrodzonej piaskownicy na osiedlu; podczas dorocznych kontroli piaskownic przedstawiciele PPIS nie stwierdzają uchybień technicznych tej piaskownicy, poinformowany zarządca odpowiedział, że nie planuje się ogrodzenia piaskownicy.
9. Anonimowe zapytanie przesłane drogą mailową dot. częstotliwości wymiany piasku w piaskownicach – udzielono odpowiedzi na adres mailowy.
10. Interwencja dot. Szkolnego Schroniska Młodzieżowego w Pile – przekazano wg. kompetencji do WPWIS w Poznaniu.

IV. STAN SANITARNY PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

IV. Stan sanitarny zakładów służby zdrowia

Nadzór sanitarny sprawowany przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Pile nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą wiąże się z oceną warunków, w jakich udzielane są świadczenia profilaktyczno – lecznicze.

Tabela 7. Podmioty wykonujące działalność leczniczą w latach 2016-2017

Rodzaj placówki	Rok	Liczba obiektów w ewidencji		Liczba skontrolowanych obiektów	% obiektów skontrolowanych	Liczba kontroli
		w powiecie	w Pile			
Podmioty lecznicze	2016	101	62	48	77,4	52
	2017	97	61	49	80,3	54
Praktyki lekarskie	2016	210	175	120	68,6	123
	2017	202	170	119	70,0	120
Praktyki pielęgniarskie	2016	89	53	18	34,0	21
	2017	84	52	20	38,5	20
Inne usługi medyczne	2016	30	19	6	31,6	6
	2017	32	18	5	27,8	5
Razem	2016	430	309	195	63,1	202
	2017	415	301	193	64,1	199

IV.2. Zakłady lecznicze prowadzące stacjonarną działalność

IV.2.1. „Ars Medical” sp. z o.o., Piła al. Wojska Polskiego 43

Jest to szpital stacjonarny połączony z częścią ambulatoryjną. W roku sprawozdawczym oddano do użytku wyremontowane III piętro „starej” części budynku z przeznaczeniem na działalność leczniczą w zakresie hematologii. Stan sanitarno – techniczny obiektu bardzo dobry.

IV.2.2. Er – med. S. Łagun, D. Zawacka Sp. cywilna, Piła, ul. Kraszewskiego 4 – szpital jednodniowy - specjalizuje się w dziedzinach okulistyki, chirurgii ogólnej, chirurgii naczyniowej, chirurgii dziecięcej, dermatologii, dermatologii estetycznej, urologii, w tym w ramach szpitala jednodniowego wykonuje się zabiegi usunięcia zaćmy, przepukliny i żyłaków kończyn dolnych. W obiekcie oprócz części zespołu sali operacyjnej zlokalizowane są gabinety lekarskie i zabiegowe, pomieszczenie pro morte, myjnie i 2 pomieszczenia magazynowe. Stan sanitarno – techniczny obiektu dobry.

IV.2.3. NZOZ Alfa w Pile, ul. Lotnicza 3 – szpital jednodniowy Nowo uruchomiony, w budynku po kapitalnym remoncie i rozbudowie; prowadzona jest działalność w ramach

chirurgii jednego dnia z możliwością czasowego pobytu pacjentów do 24 h oraz specjalistycznych gabinetów lekarskich.

Część ambulatoryjna – 4 gabinety lekarskie (3 diagnostyczno - zabiegowe, 1 ogólnolekarski), w których udzielane są świadczenia z zakresu laryngologii, urologii, neurologii, endokrynologii. Gabinet urologiczny połączony bezpośrednio z kabiną higieny osobistej. Przy części ambulatoryjnej znajduje się łazienka przystosowana dla potrzeb osób niepełnosprawnych, rejestracja z pomieszczeniem socjalnym dla personelu oraz poczekalnia.

Zespół chirurgii jednego dnia – dla potrzeb oddziału chirurgii jednego dnia zaprojektowano dwie sale operacyjne z pomieszczeniami funkcjonalnie z nimi związanymi. Zachowana jest zasada rozdziału pracowników, pacjenta, materiału czystego od brudnego materiału zużytego, odpadów pooperacyjnych. Oddział stanowi wydzieloną część od pozostałych pomieszczeń z wejściem z komunikacji ogólnej. Stan sanitarno-porządkowy i techniczny gabinetów bardzo dobry.

IV.3. Zakłady lecznicze wykonujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne

W tej grupie ujęte są przychodnie, medyczne laboratoria diagnostyczne, zakłady rehabilitacji leczniczej i inne – łącznie to 58 obiektów, które są przedsiębiorstwami. Łącznie przeprowadzono 48 kontroli sanitarnych. Stan sanitarno – techniczny obiektów dobry.

IV.4. Praktyki lekarskie

Ogółem w ewidencji ujęto 170 obiektów, z czego skontrolowano 120 przeprowadzając 123 kontrole sanitarne. Są to praktyki lekarzy rodzinnych i lekarzy dentystów oraz praktyki lekarzy specjalistów i dentystów specjalistów. Stan sanitarno – techniczny gabinetów dobry.

IV.5. Praktyki pielęgniarskie

W ewidencji zarejestrowano 52 gabinety pielęgniarskie, skontrolowano 20, przeprowadzono 20 kontroli sanitarnych. Są to gabinety pielęgniarek rodzinnych, środowiskowych oraz pomocy przedlekarskiej w szkołach. W mieście funkcjonują 24 gabinety pomocy przedlekarskiej w szkołach, świadczą one usługi w ramach indywidualnej działalności pielęgniarskiej, na podstawie kontraktu z NFZ; skontrolowano 13 gabinetów szkolnych. W kilku gabinetach odmalowano ściany i zakupiono nowy sprzęt.

Pielęgniarki w gabinetach zlokalizowanych w szkołach wykonują świadczenia zdrowotne, polegające w większości na badaniach przesiewowych, pierwszej pomocy przedlekarskiej, promocji i edukacji zdrowotnej, profilaktyce zdrowotnej, bilansach przy udziale lekarza, badaniach kontrolnych uczniów z problemami zdrowotnymi, monitoringu grup dyspanseryjnych, fluoryzacji, bez wykonywania zabiegów naruszających ciągłość tkanki.

W związku z charakterem działalności prowadzonej w gabinetach pomocy przedlekarskiej w szkołach, nie wytwarza się odpadów medycznych.

Na podstawie kontroli sanitarnych przeprowadzonych zgodnie z harmonogramem kontroli na rok 2017 stwierdza się, iż stan sanitarno - porządkowy i techniczny gabinetów profilaktycznych i pomocy przedlekarskiej w szkołach jest poprawny, pomieszczenia, w których wykonywane są świadczenia wyposażone są w niezbędny sprzęt i materiały, dostępne są środki dezynfekcyjne do rąk, skóry, powierzchni dotykowych i bezdotykowych o aktualnych terminach ważności, osoby wykonujące działalność posiadały aktualne badania sanitarno – epidemiologiczne oraz zaświadczenia o zdolności do wykonywania zawodu.

We wszystkich kontrolowanych gabinetach pielęgniarek rodzinnych i środowiskowych opracowano i wdrożono stosowne procedury higieniczno – sanitarne – mycia i dezynfekcji rąk, powierzchni dotykowych i bezdotykowych, postępowania w przypadku skażenia powierzchni materiałem biologicznym, które są zatwierdzone i na bieżąco aktualizowane. Gabinety zaopatrzone są w podstawowe materiały i środki medyczne z aktualnymi datami ważności. Sprzątaniem gabinetów w większości zajmują się sprzątaczkі szkolne. Z uwagi na charakter działalności gabinetów pielęgniarek w szkołach z punktu widzenia sanitarnego nie stwarzają one dużego zagrożenia, w związku z czym kontrole przeprowadzane są w poszczególnych gabinetach raz na 2, 3 lata.

IV.6. Inne obiekty świadczące usługi medyczne

Łącznie 18 obiektów, skontrolowano 5, w grupie tej znajdują się placówki zajmujące się fizjoterapią, rehabilitacją, badaniem słuchu, zakłady rtg i rtg zębów, poradnie dietetyczne . Stan sanitarno - techniczny obiektów dobry.

Podsumowanie

Placówki leczenia są obiektami dobrymi w zakresie utrzymania stanu sanitarno – porządkowego z pojedynczymi wyjątkami. W gabinetach prywatnych – indywidualnej działalności problemem pozostają bariery architektoniczne; w niektórych przypadkach jedynym rozwiązaniem jest zmiana miejsca świadczenia usług na pomieszczenia, które spełnia wymagania, jednak ten proces przebiega bardzo opornie, bowiem jest trudny do zaakceptowania przez samych świadczeniodawców usług medycznych.

V. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

V.1 Zakres nadzoru sanitarnego

Sekcji Higieny Żywności Żywienia i Przedmiotów Użytku w 2017 roku sprawowała nadzór nad bezpieczeństwem żywności, żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, poprzez prowadzenie efektywnej działalności kontrolnej w podległych zakładach, zmierzającej do wyegzekwowania przestrzegania obowiązujących przepisów prawa krajowego i europejskiego w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia. W roku 2017 nadzorem sanitarnym na terenie miasta Piły objęto 724 zakładów żywności, żywienia i przedmiotów użytku oraz zakładów z produktami kosmetycznymi (w 2016 r- 723 zakładów). W nadzorowanych zakładach przeprowadzono ogółem 717 kontroli, w tym kontroli sprawdzających (w roku 2016 – 815). Wydano 382 decyzje administracyjne wyszczególnione w poniższej tabeli (2016r. – 387 decyzji).

Tabela 8. Zestawienie ilości wydanych decyzji

DECYZJE	Rok 2017
<i>wstrzymania działalności produkcyjno-handlowej lub ograniczenia produkcji</i>	5
<i>nakazujące doprowadzenia zakładu do właściwego stanu sanitarno-technicznego</i>	6
<i>zatwierdzające z poszerzeniem działalność produkcyjno-handlową</i>	19
<i>wygasające lub uchylające wydane decyzje, związane z poszerzeniem zakresu działalności</i>	19
<i>zatwierdzające zakład do prowadzenia działalności</i>	129
<i>wykreślające zakład - zaprzestanie prowadzenia działalności</i>	107
<i>warunkowego zatwierdzenia zakładu</i>	4
<i>płatnicze obciążające podmioty gospodarcze kosztami przeprowadzonych kontroli</i>	82
<i>przesunięcia terminów wykonania nieprawidłowości tzw. prolongaty</i>	0
<i>umorzenia wszczęcia postępowania</i>	4
<i>decyzje zatwierdzające – czasowe z określonym terminem działalności</i>	7
RAZEM	382

Ponadto wydano 18 zaświadczeń o wpisie do rejestrów zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Kontrole urzędowe żywności były przeprowadzane zgodnie z kompetencjami określonymi w ustawie o Państwowej Inspekcji

Sanitarnej z dnia 14 marca 1985r. (Dz. U. z 2017r. poz. 1261 ze zm.), ustawie z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2017r. poz. 149 z późn. zm.), a także w oparciu o rozporządzenie (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt. Stan sanitarny nadzorowanych obiektów oceniany był zgodnie z jednolitymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, uwzględniającymi przepisy w zakresie wymagań higieniczno-sanitarnych. Za zaniechania sanitarne nałożono 42 mandaty karne na łączną kwotę 6850,- zł. (w roku 2016 – 43 na kwotę 7850.-zł.). Skierowano 3 wnioski o nałożenie kary pieniężnej do Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, za samowolne poszerzenie działalności, w związku z tym, prowadzenie działalności odbywało się niezgodnie z wydaną przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pile decyzją zatwierdzającą zakład. Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w drodze decyzji wymierzył kary pieniężne dla 3 podmiotów na łączną kwotę 3600,-zł.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano do badań laboratoryjnych 279 próbek środków spożywczych, 8 próbek przedmiotów użytku i 3 próbki kosmetyków. Próbki nie były kwestionowane, tylko opatrzone uwagami, które dotyczyły błędów w oznakowaniu produktów. Próbki pobierano najczęściej z miejsc obrotu żywnością.

W 2017 roku przyjęto 23 interwencje konsumentów w sprawie m.in.:

- prowadzenia sprzedaży środków spożywczych w niewłaściwych warunkach sanitarnych na targowisku miejskim, narażając tym samym żywności na zanieczyszczenia zewnętrzne;
- brak prowadzenia skutecznych procesów mycia i dezynfekcji naczyń stołowych;
- przechowywanie środków spożywczych w złych warunkach sanitarno – higienicznych;
- przerwania ciągłości łańcucha chłodniczego;
- brak przestrzegania warunków sanitarno-higienicznych przy produkcji i sprzedaży środków spożywczych;
- złego stanu sanitarnego otoczenia zakładu;
- nieprawidłowego usuwania z zakładu gastronomicznego nieczystości płynnych;
- artykuły spożywcze po terminie przydatności do spożycia.

Potwierdziły się interwencje dotyczące wprowadzania do obrotu artykułów spożywczych o niewłaściwej jakości zdrowotnej (tzn. po terminie przydatności do spożycia,), złych warunków sanitarno - higienicznych w zakładzie produkującym lub wprowadzających do sprzedaży żywność, nieprawidłowego przechowywania produktów spożywczych. Ogółem potwierdzono zasadność 3 interwencji. We wszystkich przypadkach prowadzono w trybie pilnym postępowanie ustawowe, zgodnie z posiadanymi kompetencjami. Osobom wnoszącym interwencje z podaniem

danych osobowych udzielano każdorazowo pisemnej odpowiedzi. W związku z potwierdzeniem się zgłoszonych interwencji nałożono 3 mandaty karne na kwotę 600,- zł.

Prowadzono również nadzór w zakresie kontroli granicznej nad środkami spożywczymi (kawa, herbata, skrobia ziemniaczana) eksportowanymi do różnych krajów świata m.in. (Syrii, Bangladeszu, Indonezji, Egiptu, Białorusi, Panamy, Iranu, Jordanii, Maroka, Zjednoczonych Emiratów Arabskich). Rozpatrzono 35 wniosków składanych przez podmioty o dokonanie granicznej kontroli, przeprowadzono 34 kontrole, wydano 35 świadectw spełniających wymagania zdrowotne przez środki spożywcze.

Kontrole akcyjne stanowiły stały element działalności organu nadzoru sanitarnego nad żywnością i żywieniem, które wynikały z zaleceń i pism Głównego Inspektora Sanitarnego /Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. W zakresie kontroli akcyjnych przeprowadzono następujące działania:

- 4 kontrole sanitarnych poza ustalonymi godzinami pracy, w godzinach rannych i popołudniowych, które podyktowane były wzmożonym nadzorem nad zakładami żywnościowo-żywieniowymi;
- 53 kontrole sanitarnych w wolne soboty i niedziele w zakładach żywienia zbiorowego otwartego, obiektów ruchomych i tymczasowych oraz innych obiektów obrotu żywnością.

W wyniku tych kontroli nałożono 2 mandatów karnych na sumę 200,- zł za następujące nieprawidłowości: niewłaściwe przechowywanie żywności tj. środki spożywcze przechowywane niezgodnie z deklaracją producenta, brak dokumentacji potwierdzającej źródło pochodzenia żywności, brak rozdzielczości sprzedaży;

- 2 kontrole tematyczne stoisk handlowych znajdujących się na Pilskim Jarmarku Świętych Janów, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości;
- w związku z zorganizowaną imprezą masową: „Juwenalia Pilskich Uczelni 2017” dla studentów na pilskiej wyspie, przeprowadzono 5 kontrole sanitarnych stoisk, podczas których nie stwierdzono nieprawidłowości.

W związku z pismami:

- Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w sprawie suplementów diety zawierających niedozwolone substancje, takie jak: ekstrakt z liści senesu i ekstrakt z korzenia rzewienia, - hydroksytryptofan (5-HTP), ekstrakt z liści koki pozbawiony „kokainy” lub „dekokainizowany ekstrakt z liści koki”, przeprowadzono kontrole pod kątem obecności ich w obrocie. W jednym przypadku podmiot posiadał kwestionowany produkt w swojej ofercie sprzedażowej, wycofał go z obrotu własną procedurą. Kontrolowane były również strony internetowe podmiotów prowadzących sprzedaż suplementów diety przez Internet;

- Głównego Inspektora Sanitarnego informującym o ostrzeżeniu dotyczącym ryzyka związanego ze spożyciem zbyt dużej ilości gorzkich pestek moreli sprzedawanych luzem przeprowadzono 3 kontrole w supermarketach i hipermarkecie, podczas których nie stwierdzono nieprawidłowości;

W okresie przedświątecznym przeprowadzono 3 kontrole sanitarne dotyczące przestrzegania prawidłowych warunków sanitarno-higienicznych podczas wprowadzania do obrotu ryb żywych. Kontrole prowadzono na targowisku miejskim i stoisku ze sprzedażą ryb żywych w hipermarkecie. W jednym przypadku stwierdzono nieprawidłowo przechowywane ryby świeże, narażone na zanieczyszczenia przez bezpośredni kontakt z klientem. Za niniejsze uchybienia nałożono mandat karny w wysokości 200,00 zł i wszczęto postępowanie administracyjne; W związku z zorganizowanym w okresie przedświątecznym Pilskim Jarmarkiem Bożonarodzeniowym przez Prezydenta Miasta Piły przeprowadzono 10 kontroli sanitarnych;

Ponadto w związku z występowaniem przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF) prowadzono wzmożony nadzoru nad sprzedażą mięsa oraz postępowania z odpadami gastronomicznymi pochodzenia zwierzęcego, przeprowadzono kontrole sanitarne w zakładach żywienia zbiorowego, hurtowniach, marketach, sklepach mięsnych i na stoiskach handlowych na targowisku. W trakcie tych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących identyfikowalności/legalności wprowadzania do obrotu mięsa wieprzowego i dziczyzny, produktów/ wyrobów oraz postępowania z odpadami.

W ramach wzmożonego nadzoru nad jajami i wyrobami jajecznymi, w szczególności masy jajecznej w obrocie, w trakcie bieżących kontroli sanitarnych zwracano szczególną uwagę na: dokumentację towarzyszącą dostawie jaj, kontrolę jaj pod kątem oznakowania i dat minimalnej trwałości, postępowaniem z odpadami kategorii III pochodzenia zwierzęcego. W ramach współpracy z Inspekcją Weterynaryjną w związku z zakwestionowaną ze względu na obecność bakterii *Salmonella Typhimurium* spp. partii jaj, których dostawcą był podmiot będący pod nadzorem PPIS w Pile przeprowadzono kontrolę sanitarną. Podczas której zidentyfikowano hodowcę jaj. W związku z powyższym przesłano pismo informujące o podjętych działaniach do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Pile. Pobrano do badań próbki świeżych jaj konsumpcyjnych na obecność zanieczyszczeń mikrobiologicznych *Salmonella* na powierzchni we wnętrzu jaj. Pobrane próbki były niekwestionowane;

W okresie zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży kontrolowane były obiekty żywieniowe, w których żywione były dzieci oraz bloki żywienia w szkołach, w wyniku których nie stwierdzono nieprawidłowości.

V. 2 Przedstawienie stanu sanitarnego grup obiektów

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów oceniany był zgodnie z jednolitymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu

z żywnością. Do grupy obiektów, w których nie stwierdzono zakładów niezgodnych ocenionych z arkuszem oceny stanu sanitarnego należą m.in.: przetwórnice owocowo – warzywne, wytwórnie napojów bezalkoholowych, wytwórnie koncentratów spożywczych, wytwórnie chrupków, wytwórnie suplementów diety, inne wytwórnie żywności, obiekty ruchome i tymczasowe, środki transportu i inne obiekty obrotu żywnością. Odsetek obiektów żywności i żywienia o stanie sanitarnym niezgodnym z wymaganiami w latach 2016-2017 przedstawia poniższa tabela:

Tabela 9. Odsetek obiektów żywnościowo-żywnieniowych o niezgodnym stanie sanitarnym (porównanie lat 2016-2017)

Lata	Odsetek obiektów o złym stanie sanitarnym (%)
2016	3,8
2017	11

Do grupy obiektów, w których stwierdzono zakłady niezgodne z arkuszem oceny stanu sanitarnego należą: ciastkarnie (25% w stosunku do sklasyfikowanych), Sklepy spożywcze i markety (17% w stosunku do sklasyfikowanych), zakłady żywienia zbiorowego otwartego (16% w stosunku do sklasyfikowanych), piekarnie (0% w stosunku do sklasyfikowanych), kioski (11% w stosunku do sklasyfikowanych), magazyny hurtowe (5,1 % w stosunku do sklasyfikowanych), zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego (1,4 % w stosunku do sklasyfikowanych). Porównując lata 2016 – 2017 obserwujemy wzrost liczby zakładów nie spełniających wymagań sanitarno – higienicznych. Zestawienie zakładów o złym stanie sanitarnym według grup obiektów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Zakłady o złym stanie sanitarnym wg grup obiektów w latach 2016 i 2017

L.p	Grupy obiektów	2016	2017
		%	%
1.	Ciastkarnie	0	25
2.	Sklepy spożywcze i markety	5,4	17
3.	Zakłady żywienia zbiorowego otwartego	0	16
4.	Piekarnie	16,7	0
5.	Kioski	0	11
6.	Magazyny hurtowe	3,1	5,1
7.	Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego	1,45	1,4

Porównując lata 2016-2017 nastąpiło pogorszenie stanu sanitarnego w ciastkarniach, sklepach i marketach, zakładach żywienia otwartego, kioskach i hurtowniach. Natomiast w zakładach piekarniach, żywienia zbiorowego zamkniętego nastąpiła poprawa.

V.3. Stan sanitarny środków transportu żywności

W roku 2017 skontrolowano 47 środków transportu, w tym 37 środków transportu, które nie należą do zakładów żywnościowych, stanowią samodzielny, pojedynczy zakład, należący do

osób prywatnych i firm transportowych. Przeprowadzono 10 kontroli bieżących. Wydano 37 decyzji zatwierdzających środki transportu do przewozu artykułów spożywczych.

V.4. Jakość zdrowotna środków spożywczych

W 2017 roku pobrano 279 próbek środków spożywczych, 8 próbek przedmiotów użytku i 3 próbki kosmetyków do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli, monitoringu oraz próbki do badań laboratoryjnych wspólnych w ramach kontroli urzędowej i monitoringu. Zgodnie z rocznym planem pobierania próbek na rok 2017 zaplanowano 110 próbek do badań w kierunku zanieczyszczeń fizykochemicznych oraz 167 próbek do badań w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych. Roczny plan został zrealizowany w 100%. Poza planem pobrano 13 próbek, w tym 10 próbek środków spożywczych i 3 próbki kosmetyków. Probki w większości zostały pobrane z miejsc obrotu żywnością. Pobór próbek prowadzony był zgodnie z procedurą pobierania próbek w ramach nadzoru bieżącego.

Poniżej podano zestawienie zbadanych i zdyskwalifikowanych/opatrzonych uwagą próbek.

Tabela 11. Liczba zbadanych, w tym zdyskwalifikowanych próbek/ opatrzonych uwagą

Badanie w kierunku zanieczyszczeń	Liczba próbek				
	pobranych	zdyskwalifikowanych/ opatrzonych uwagą	krajowe	import	UE
chemicznych	110 plan w tym : 8 przedmiotów użytku	8 opatrzonych uwagą	84	11	15
	8 poza planem	-	7	-	1
mikrobiologicznych	167 plan	-	137	-	30
	5 poza planem	-	3	-	2

Pobrane próbki nie były kwestionowane, a 8 próbek środków spożywczych opatrzono uwagami, które dotyczyły nieprawidłowości w oznakowaniu.

V. 5. Suplementy diety

Prowadzono nadzór nad prawidłowym znakowaniem suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i żywności wzbogaconej. Oceniono oznakowanie 63 suplementów diety, w tym 22 z portali internetowych, 6 żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego, 3 środków spożywczych wzbogaconych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w ocenianych suplementach diety, żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środków spożywczych wzbogaconych. Wpisano do rejestru zakładów jednego przedsiębiorcę, prowadzącego działalność gospodarczą w zakresie pośrednictwa w sprzedaży „na odległość” m.in. suplementów diety (sprzedaż wysyłkowa) – łączna ilość przedsiębiorców prowadzących sprzedaż internetową (3).

V. 6. Działania w ramach systemu RASFF

W 2017r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w ramach funkcjonowania Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF) otrzymał 25 powiadomień o niebezpiecznej żywności i paszach, w tym: 22 powiadomienia dotyczyły produktów spożywczych, w tym suplementów diety, pochodzących zarówno z Polski jak i dystrybuowanych do kraju, 3 powiadomienia dotyczyły wyrobów do kontaktu z żywnością. Przesłane powiadomienia ze względu na rodzaj, podzielone były na: alarmowe (21), informacyjne (4). W związku z powyższym przeprowadzono 27 kontroli w zakładach wskazanych w listach dystrybucyjnych oraz przekazano 28 informacji telefonicznie podmiotom wskazanym w listach dystrybucyjnych, o kwestionowanych produktach, objętych powiadomieniami. Uzyskiwano zwrotne odpowiedzi drogą e-mailową, pisemną i osobistym okazaniu dowodów o podjętych przez podmiot działaniach. Przeprowadzone kontrole sanitarne oraz uzyskane informacje na piśmie wykazały, że produkty kwestionowane zostały wycofywane z obrotu zgodnie z własną procedurą o wycofaniu produktu niebezpiecznego, po otrzymaniu informacji z centrali bądź od producentów. W sporadycznych przypadkach w zakładach wywieszane były informacje dla klientów o możliwości zwrotu kwestionowanego towaru. Grupą żywności objętą powiadomieniami były produkty spożywcze ogólnego spożycia – 14 (*m.in. ciastka, rodzynki, produkty jajeczne, żurek, kmin rzymski, bazylia, mielony imbir, oregano, czekolada, mąka owsiana, woda źródlana*); suplementy diety pochodzące z UE i spoza UE - 8 oraz 3 materiały i wyroby do kontaktu z żywnością (*zaparzacz do herbaty, łyżka cedzakowa, smoczek kauczukowy*).

Suplementy diety kwestionowane były, z uwagi na: obecność nieautoryzowanych lub niedozwolonych składników, przekroczenie sumy Wielopierścieniowych Węglowodorów Aromatycznych (WWA), braku posiadanej tzw. historii spożycia przez ludzi w krajach Unii Europejskiej przed 15.05.1997r., nową żywność wymagającą autoryzacji, wysoką zawartość kofeiny, nieprawidłowe oświadczenia zdrowotne.

Środki spożywcze ogólnego spożycia kwestionowane były, z uwagi na:

- *zanieczyszczenia chemiczne* (obecność niezdeklarowanych alergenów w produktach, przekroczenia dopuszczalnego poziomu ochratoksyny, pozostałości pestycydów, zawartości fipronilu),
- *zanieczyszczenia mikrobiologiczne* (obecność: *Salmonella spp. i Enterobacteriaceae*, grzybów z rodzaju *Fusarium*, norowirusów, bakterii *Pseudomonas aeruginosa*).

Wyroby do kontaktu z żywnością kwestionowane były, z uwagi na: zawyżony poziom migracji żelaza, przekroczenie dopuszczalnego poziomu migracji pierwszorzędowych amin aromatycznych, migrację N-nitrozoamin oraz substancji do tworzenia nitrozaamin. Ponadto otrzymano 6 pism od Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora

Sanitarnego w związku z pismami Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczącymi wycofywania z obrotu sfałszowanych produktów leczniczych, które były przedmiotem powiadomienia Rapid Alert. Informacje były wykorzystane w pracy bieżącej. Podczas kontroli sanitarnych nie stwierdzano obecności produktów zawartych w ww. pismach.

W związku z przesłanymi powiadomieniami RASFF w 2 przypadkach przekazano sprawę do Powiatowego Lekarza Weterynarii. z uwagi na właściwość organu do rozpatrzenia sprawy. Zgłoszone produkty w systemie nie spełniały wymagań przepisów prawnych i stanowiły równocześnie potencjalne zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów. Zasady funkcjonowania systemu wczesnego ostrzegania i powiadamiania o bezpośrednim lub pośrednim niebezpieczeństwie grożącym zdrowiu ludzkiemu pochodzącym z żywności lub pasz, zawarte są w rozporządzeniu (WE) nr 187/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002r. ustanawiającym ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującym Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającym procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności. Systematycznie prowadzone były szkolenia wewnętrzne z procedur postępowania w razie pojawienia się żywności o niewłaściwej jakości.

V.7. Nadzór nad obrotem grzybami i przetwórstwem grzybów

W okresie grzybobrania sprawowany był nadzór nad obrotem grzybami świeżymi, suszonymi i przetworami grzybowymi. Prowadzone były dyżury grzyboznawcy i klasyfikatora, którzy udzielali porad osobom zainteresowanym w odniesieniu do przynależności gatunkowej grzybów oraz zasad prawidłowego zbierania grzybów. Wydano 2 atesty na grzyby suszone, udzielono 28 porad w sprawie rozpoznawania przynależności gatunkowej grzybów świeżych. Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących wprowadzania do obrotu grzybów świeżych i suszonych. Nadto w okresie grzybobrania, na holu siedziby PSSE prezentowana była wystawa grzybów jadalnych oraz wyświetlana była prezentacja multimedialna, dotycząca zasad prawidłowego zbieraniu grzybów świeżych i postępowania w razie pojawienia się zatruc grzybami. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pile przekazał na stronę internetową informacje o wystawie grzybów, o podstawowych zasadach bezpieczeństwa dla osób zbierających i spożywających grzyby oraz dotyczące zasad wprowadzania do obrotu handlowego grzybów świeżych. Na stronie internetowej stacji podawane były informacje na temat bieżących kursów dla kandydatów na grzyboznawców i klasyfikatorów grzybów.

V.8. Nadzór nad przedmiotami użytku. Jakość zdrowotna przedmiotów użytku

W 2017 na terenie Piły nadzorem objętych było 34 miejsca obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością. Łącznie przeprowadzono 6 kontroli, z czego 4 zakłady sklasyfikowano i uzyskało ocenę zgodną z wymaganiami. Stwierdzono, że zakłady posiadają wymaganą

dokumentację na wprowadzane do obrotu wyroby i materiały do kontaktu z żywnością. W ramach funkcjonowania systemu RASFF do Sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku, przesłano 1 powiadomienie informacyjne, które dotyczyło zaparzacza do herbaty pochodzącego z Chin, 2 powiadomienia alarmowe dotyczące łyżki cedzakowej pochodzącej z Chin oraz smoczka kauczukowego pochodzącego z Polski, wyprodukowanego w Niemczech. W ramach urzędowej kontroli pobrano do badań laboratoryjnych 8 próbek wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością tj. 2 próbki kubków ceramicznych, 1 próbka wyrobów z melaminy, 2 próbki wyrobów szklanych (szklanka i kieliszek) oraz 3 próbki z tworzyw sztucznych (kubki do picia). Pobrane próbki nie były kwestionowane w zakresie badanych parametrów.

V.9. Kosmetyki

W roku sprawozdawczym 2017 objęto nadzorem 20 obiektów obrotu kosmetykami. Ogółem przeprowadzono 12 kontroli w miejscach obrotu kosmetykami (sklepy i hurtownie), podczas których dokonano 5 ocen zgodności oznakowania opakowania jednostkowego produktu kosmetycznego, w tym oświadczeń z wymaganiami zawartymi w obowiązujących przepisach prawnych. Oceniano różne formy oświadczeń (teksty, symbole graficzne, znaki) umieszczanych na opakowaniach produktów kosmetycznych w zakresie ich zgodności z kryteriami dotyczącymi uzasadniania, określonymi w rozporządzeniu (WE) nr 655/2013, których niezgodność ze wspólnymi kryteriami mogłaby mieć niekorzystne skutki dla zdrowia konsumentów. W dwóch przypadkach zakwestionowano oświadczenia, które sugerowały działanie lecznicze. W powyższej sprawie przesłano pisma informujące do państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych, właściwych ze względu na lokalizację zakładów produkcyjnych, celem wykorzystania służbowego. Zgodnie z zaplanowanymi zamierzeniami w zakresie nadzoru nad produktami kosmetycznymi szczególnie uwzględniano wyroby przeznaczone dla dzieci (kremy, balsamy do kąpieli, szampony) oraz wybielacze do zębów. Śledzono również strony internetowe z ofertami sprzedaży produktów kosmetycznych na terenie powiatu pilskiego. Nie stwierdzono nieprawidłowości. W ramach urzędowej kontroli pobrano do badań laboratoryjnych w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych 2 próbki produktów kosmetycznych dla dzieci pochodzące z Unii Europejskiej (krem ochronny dla dzieci i żel pod prysznic dla dzieci). Natomiast w kierunku zanieczyszczeń chemicznych pobrano do badań laboratoryjnych 1 próbkę - „Nakładki wypełnione żelem wybielającym zęby”, wyprodukowane w Polsce. Pobrane próbki nie były kwestionowane.

W ramach unijnego systemu RAPEX (Wspólnotowy System Szybkiej Informacji o produktach niezgodnych) w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów kosmetycznych w roku 2017 nie

otrzymano powiadomień o umieszczeniu, w tym systemie notyfikacji, dotyczących obecności w obrocie kosmetyków uznanych za stwarzające zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów

V.10. Ocena sposobu żywienia

Żywnienie zbiorowe zamknięte jest szczególnie ważnym elementem podstawowej formy wyżywienia dla określonych środowisk (pacjentów szpitali, dzieci w szkołach, przedszkolach i żłobkach, na obozach i koloniach, pensjonariuszy domów opieki społecznej).

W 2017 roku oceniono sposób żywienia w (65) zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego. Oceny żywienia dokonano na podstawie jadłospisów dekadowych w stołówkach przedszkoli (18), w tym żywienia w systemie cateringowym (13); stołówkach szkolnych (10), w tym żywienia w systemie cateringowym (2); bloku żywieniowym dziennego domu opieki społecznej (1); innych zakładach żywienia - Centrum Pomocy Bliźniemu MONAR – MARKOT (2) i (1) punkt wydawania posiłków przy Ars Medical sp.żo.o w Pile i z żywnością w systemie cateringowym bloku żywienia w ww. zakładzie (1), w stołówkach na koloniach i obozach (14), w stołówce żłobka (3). Podczas prowadzonego nadzoru nad jakością posiłków w stołówce przedszkolnej stwierdzono zbyt dużą zawartość cukrów i tłuszczów. Zalecono aby dostosować jadłospis do wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. *w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.*

W trakcie dokonywania ocen jadłospisów w placówkach systemu oświaty sprawdzano sposób żywienia według obowiązujących przepisów tj.:

- aby na całodzienne żywienie składały się środki spożywcze pochodzące z różnych grup spożywczych;
- posiłki (śniadania, obiady, kolacje) zawierały produkty z następujących grup środków spożywczych: produkty zbożowe lub ziemniaki, warzywa lub owoce, mleko lub produkty mleczne, mięso, ryby, jaja, orzechy, nasiona roślin strączkowych i inne nasiona oraz tłuszcze;
- zupy, sosy oraz potrawy sporządzane były z naturalnych składników, bez użycia koncentratów spożywczych;
- od poniedziałku do piątku były podawane nie więcej niż dwie porcje potrawy smażonej;
- napoje przygotowywane na miejscu zawierały nie więcej niż 10g cukru w 250ml produktu gotowego do spożycia;
- każdego dnia były podawane: co najmniej dwie porcje mleka lub produktów mlecznych, co najmniej jedna porcja z grupy mięso, jaja, orzechy, nasiona roślin strączkowych, warzywa lub owoce w każdym posiłku, co najmniej jedna porcja produktów zbożowych w śniadaniu, obiedzie i kolacji;

- w żywieniu całodziennym było podawane przynajmniej pięć porcji warzyw lub owoców;
- co najmniej raz w tygodniu była podawana porcja ryb.

Ponadto zwracano szczególną uwagę na wyszczególnianie składników alergicznych w ocenianych jadłospisach. Korzystne zmiany żywieniowe dokonujące się w placówkach oświatowych to: zwiększenie częstotliwości podawania kasz oraz urozmaiconego pieczywa m.in. żytnie, graham, mieszane, wprowadzanie różnego rodzaju nowości potraw z dyni, cukinii, awokado oraz innych produktów i surowców nie będących dotychczas zwyczajowo stosowanych w żywieniu zbiorowych. Zauważono poprawę podaży surowych owoców i warzyw oraz wdrażanie zdrowych nawyków żywieniowych np. podawanie wody mineralnej, zamiast soków słodzonych jako napoju do posiłków.

V.11. Informacja o współpracy z innymi jednostkami kontrolnymi, środkami masowego przekazu

W roku sprawozdawczym współpracowano z:

1. *Powiatowym Inspektorem Weterynarii* zgodnie z zawartym porozumieniem z dnia 29.11.2007r. oraz Aneksm Nr 1 z dnia 19 października 2015r. pomiędzy Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Pile, a Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Pile o współdziałaniu i współpracy pomiędzy inspekcjami, w Pile przeprowadzono 1 wspólną kontrolę w zakładzie objętym nadzorem tj. w zakładzie przemysłu ziemniaczanego. Ponadto skontrolowano 2 stoiska handlowe z rybami na Targowisku Miejskim i 1 stoisko w hipermarkecie do sprzedaży ryb żywych w okresie przedświątecznym. Podczas kontroli stoiska handlowego do sprzedaży ryb stwierdzono niewłaściwe przechowywanie ryb świeżych poprzez narażenie jej na zanieczyszczenia, które mogłyby spowodować, iż środki spożywcze staną się niezdatne do spożycia. Za niniejsze nieprawidłowości nałożono mandat karny w wysokości 200,-zł. W roku sprawozdawczym na bieżąco przekazywano informacje w zakresie wykazu wspólnie nadzorowanych obiektów oraz sprawy zakładów które podlegały organowi PIW w celu podejmowania działań zgodnie z kompetencjami.
2. *Wojskowym Ośrodkiem Medycyny Prewencyjnej w Bydgoszczy* w ramach współpracy przeprowadzono 1 kontrolę z przedstawicielami Wojskowego Ośrodka Medycyny Prewencyjnej. Skontrolowano hurtownię rybną, w którym nie stwierdzono nieprawidłowości.
3. *Komendą Powiatową Policji w Pile* w ramach współpracy przeprowadzono 6 kontroli z przedstawicielami Komendy Powiatowej Policji w Pile, w okresie zimowego wycieczki, w placówkach wycieczki dzieci i młodzieży, w wyniku których nie stwierdzono nieprawidłowości.

4. Środkami masowego przekazu - na stronie internetowej stacji przez cały miniony rok umieszczane były informacje dotyczące:

- znakowania wartością odżywczą środków spożywczych;
- wytycznych Dobrej Praktyki Higienicznej i Produkcyjnej przy produkcji żywności niezwierzęcego pochodzenia w warunkach domowych, z wykorzystaniem surowców roślinnych z własnych upraw;
- kursów dla kandydatów na grzyboznawcę i klasyfikatora grzybów;
- prezentacji zasad prawidłowego zbierania grzybów świeżych, jak również postępowania w razie wystąpienia zatruc grzybami – link GIS;
- wystawy grzybów w siedzibie stacji.

Podsumowanie

1. Poprawa stanu sanitarnego obiektów w stosunku do roku 2016 w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego i piekarniach.
2. Nastąpiło pogorszenie stanu sanitarnego w ciastkarniach, zakładach żywienia zbiorowego otwartego, sklepach i marketach, kioskach, magazynach hurtowych. Podmioty prowadzące działalność na rynku spożywczym współpracują z organami podczas różnych działań w celu uniknięcia lub zmniejszenia ryzyka związanego z wytwarzaniem żywności i dostarczaniem dla konsumenta, w celu zapewnienia jej bezpieczeństwa.
3. W celu zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego żywności w dalszym ciągu kontynuowany będzie nadzór sanitarny, szczególnie w zakresie:
  - przeprowadzania kontroli w obiektach, które uzyskały ocenę niezgodną w roku 2017;
  - wzmożonego nadzoru nad obiektami sezonowymi zlokalizowanymi na trasach turystycznych;
  - prawidłowego znakowania środków spożywczych, oraz znakowania suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i środków spożywczych wzbogaconych;
  - wdrażania systemów kontroli wewnętrznej, zasad dobrej praktyki higienicznej (GHP), dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz systemu HACCP w obiektach żywnościowo-żywnieniowych;
  - nadzoru nad jakością mikrobiologiczną i chemiczną środków spożywczych, przedmiotów użytku, kosmetyków, realizowanego zgodnie z rocznym planem poboru próbek na rok 2018;
  - bezpieczeństwa materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością;
  - bezpieczeństwa kosmetyków;

- wzmożonego nadzoru nad produkcją pierwotną i sprzedażą bezpośrednią w celu zapewnienia wytwarzania i sprzedaży produktów bezpiecznych;
- kontynuowania realizacji przepisów dotyczących grup środków spożywczych, przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach, w celu całkowitego wyeliminowania niezdrowych nawyków żywieniowych;
- nadzór nad sprzedażą mięsa oraz odpadami gastronomicznymi m.in. na targowiskach, bazarach w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń (ASF).

VI. WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

VI.1. Bieżący nadzór sanitarny

Pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy na terenie Piły znajdowało się 268 zakładów (296 obiektów), w których zatrudnionych było 13599 pracowników. Nadzorem objęto zakłady, w których pracownicy pracują w ekspozycji lub narażeniu na czynniki szkodliwe występujące w środowisku pracy, bądź zakłady prowadzące działalność w zakresie obrotu chemikaliami: substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, substancjami chemicznymi w wyrobach, produktami biobójczym, detergentami, prekursorami narkotyków kategorii 3 i środkami ochrony roślin. Ogółem skontrolowano 101 zakładów, w których przeprowadzono 149 kontroli sanitarnych: 91 ogólnych kontroli sanitarnych oraz 58 kontroli dodatkowych, w tym 4 kontrole interwencyjne w związku ze skargami lub wnioskami. Kontrole interwencyjne związane ze skargami lub wnioskami dotyczyły:

- nieprawidłowego oznakowania i kart charakterystyki stosowanych mieszanin chemicznych w zakładzie pracy - podczas kontroli pracodawca usunął nieprawidłowości;
- złych warunków pracy: brak wentylacji na hali produkcji, brak jadalni dla pracowników; przeprowadzona kontrola potwierdziła w części nieprawidłowości, wszczęto postępowanie administracyjne oraz wydano decyzję, która została wykonana;
- stosowania produktów biobójczych bez zapewnienia środków ochrony indywidualnej dla pracownika – kontrola nie potwierdziła nieprawidłowości;
- brak odpowiedniego zabezpieczenia i oznakowania odbojnic liniowych przy lodówkach na hali sprzedaży – kontrola potwierdziła skargę, zalecono prawidłowe oznakowanie odbojnic, które zostało wykonane.

W 18 skontrolowanych zakładach stwierdzono nieprawidłowości. Wydano 20 decyzji administracyjnych w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego, w tym: 16 decyzji nakazujących usunięcie nieprawidłowości, 2 decyzje prolongujące termin wykonania decyzji pierwszej, 2 decyzje umarzające postępowanie. Nieprawidłowości w szczególności dotyczyły:

- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń pracy oraz pomieszczeń higieniczno-sanitarnych dla pracowników,
- brak aktualnej oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy,
- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy,
- brak rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia,

- brak sporządzenia aktualnego spisu stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin oraz zapewnienia aktualnych kart charakterystyki,
- brak prawidłowego oznakowania mieszanin chemicznych, nie zapewnienia prawidłowych kart charakterystyki mieszanin chemicznych wprowadzanych do obrotu, braku magazynu mieszanin chemicznych.

Podczas kontroli wydawano w 53 zakładach doraźne zalecenia dotyczące usunięcia uchybień z zakresu higieny pracy bądź gospodarki chemikaliami. Wszystkie zostały zrealizowane.

VI.2. Czynniki szkodliwe występujące w przekroczeniach NDN i NDS

Ogółem w ewidencji znajdują się 34 zakłady, w których występują przekroczenia normatywów higienicznych w zakresie NDS (najwyższych dopuszczalnych stężeń) i NDN (najwyższych dopuszczalnych natężeń) czynników szkodliwych środowiska pracy. Przekroczenia normatywów higienicznych dotyczą głównie:

- przekroczenia równoważnego poziomu hałasu, występują one w 34 zakładach (narażonych jest 1188 pracowników),
- przekroczenia zapylenia występują w 3 zakładach (62 pracowników),
- przekroczenia wartości dopuszczalnych drgań mechanicznych o działaniu miejscowym występują w 4 zakładach (33 pracowników),
- przekroczenia czynników chemicznych występują w 5 zakładach (narażonych jest 61 pracowników), w mikroklimacie gorącym pracuje 68 osób w 2 zakładach.

W 2017 roku kontrole przeprowadzono w 19 zakładach. Strefy, gdzie występuje hałas, oznakowane są znakami ostrzegawczymi lub/i bezpieczeństwa, pracownicy są informowani o występującym zagrożeniu. Zakłady stosują zabezpieczenia pracowników przed nadmiernym hałasem (indywidualne ochrony słuchu, bądź rozwiązania techniczne takie jak ekrany ochronne, ściany i kabiny dźwiękochłonne). Pracownicy w narażeniu na drgania mechaniczne pracujący przy obsłudze ręcznych narzędzi mechanicznych (piły, gwoździarki, szlifierki, zagęszczarki) zaopatrzeni są w specjalistyczne rękawice antywibracyjne. Narażenie na mikroklimat gorący występuje w hucie szkła oraz w zakładzie przemysłu spożywczego. W hucie szkła zamontowane są kabiny klimatyzacyjne, w których pracownicy mogą ochronić się przed wysoką temperaturą. Przekroczenia stężenia pyłów dotyczą: pyłów przemysłowych (przy obróbce metalu, kamienia i tworzyw sztucznych), pyłów pochodzenia roślinnego (produkcja artykułów spożywczych). Narażenie na czynniki chemiczne występuje w 3 zakładach obróbki metalu w trakcie procesu spawania oraz w 2 zakładach produkujących sprzęt i urządzenia: narażenie na rtęć, nadtlenek azotu oraz ksylen. W zakładach tych stosowane są ochrony zbiorowe w postaci wentylacji ogólnych i miejscowych wyciągowych, w razie potrzeby pracownicy wyposażeni są w ochrony indywidualne.

VI.3. Nadzór nad czynnikami rakotwórczymi

Na koniec 2017r. w ewidencji znajdowało się 18 zakładów, w których pracowało 241 osób w narażeniu na działanie czynników rakotwórczych, w szczególności: 3 zakłady opieki zdrowotnej, 4 laboratoria usługowo-badawcze i zakładowe, 1 galwanizernia, 1 zakład produkujący sprzęt oświetleniowy, 1 zakład z branży metalowej, 8 stacji paliw. Czynniki rakotwórcze w zakładach pracy to: benzen, promieniowanie jonizujące, epichlorohydryna, dichromian potasu, bezwodnik kwasu chromowego, WWA, związki niklu.

W zakresie nadzoru nad czynnikami rakotwórczymi występującymi w środowisku pracy skontrolowano 3 zakłady, w których przeprowadzono łącznie 4 kontrole. Przeprowadzone kontrole nie wykazały przekroczeń normatywów higienicznych dotyczących czynników rakotwórczych, jak również nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie nadzoru nad czynnikami rakotwórczymi.

W 2017 roku wpłynęły 4 zgłoszenia dotyczące planowanych prac rozbiórkowych wyrobów zawierających azbest na budynkach na terenie gminy Piła. Zgłoszenia dotyczyły demontażu i odbioru materiałów zawierających azbest z posesji prywatnych lub zakładów. Zgłoszeń dokonała firma mająca siedzibę po za województwem wielkopolskim. W zakresie przestrzegania przez pracodawcę przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest, przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną, która nie wykazała nieprawidłowości.

VI.4. Nadzór nad chemikaliami

Biorąc pod uwagę "główną funkcję" podmiotu, w ewidencji znajdują się 52 podmioty wprowadzające do obrotu substancje chemiczne i ich mieszaniny - są to hurtownie, markety, stacje paliw i inny handel detaliczny, 5 formulatorów (wytwórnice betonu, wytwórnice środków czyszczących), 1 importer wyrobów oraz 1 producent etanolu (gorzelnia).

W zakładach pracy, jak również w podmiotach, które zajmują się dystrybucją chemikaliów, informowano o konieczności posiadania aktualnych kart charakterystyki stosowanych i wprowadzanych do obrotu chemikaliów. W ramach nadzoru nad obrotem i stosowaniem chemikaliów dokonano oceny zgodności kart charakterystyki substancji i mieszanin chemicznych oraz ich oznakowania z obowiązującymi przepisami. Łącznie oceniono 49 kart charakterystyki i 46 etykiet opakowań chemikaliów. W przypadku, gdy podmiot odpowiedzialny za kartę charakterystyki i oznakowanie opakowania znajdował się na terenie innego powiatu przesyłano informację o stwierdzonych niezgodnościach do właściwych inspektorów sanitarnych – wysłano 13 pism informujących.

Prowadzono nadzór nad stosowaniem w działalności zawodowej prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3. W 18 zakładach stosowane są prekursory narkotyków:

- kategorii 2 - bezwodnik kwasu octowego w zakładzie produkcji skrobi ziemniaczanej oraz nadmanganian potasu w 2 laboratoriach analitycznych do przeprowadzania analiz laboratoryjnych,
- kategorii 3 – kwas solny do produkcji preparatów skrobiowych, przy produkcji sprzętu oświetleniowego, w trawialni przy procesie produkcji krat i mat stalowych; kwas siarkowy przy produkcji sprzętu oświetleniowego; metyloetyloketon przy produkcji sprzętu oświetleniowego; oraz jako odczynniki chemiczne w 6 laboratoriach analitycznych zakładowych i badawczych - kwas solny, kwas siarkowy, metyloetyloketon, eter etylowy, aceton, toluen.

Podczas przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

VI.5. Choroby zawodowe, ocena narażenia zawodowego

Przeprowadzono 20 postępowań w sprawie chorób zawodowych zakończonych sporządzeniem karty oceny narażenia zawodowego. Postępowania prowadzone były w celu wydania decyzji w sprawie choroby zawodowej przez Państwowego Powiatowego Inspektora w Pile, jak również na wnioski Wielkopolskiego Centrum Medycyny Pracy w Poznaniu, Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Rzeszowie, organów Inspekcji Sanitarnej jak i osób fizycznych. W ramach tych postępowań przeprowadzono łącznie 18 wizytacji/wywiadów ze stronami postępowania. Łącznie wydano 10 decyzji w sprawie chorób zawodowych oraz 1 postanowienie. Wydano 9 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej, od dwóch decyzji strona postępowania (pracownik) odwołała się. Akta spraw wraz z odwołaniem przekazano do Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, który utrzymał w mocy obydwie decyzje. Ponadto wydano 1 decyzję w sprawie umorzenia postępowania dotyczącego choroby zawodowej oraz 1 postanowienie o zawieszeniu postępowania.

VI.6. Uczestniczono w projektach/programach:

1. Wielkopolska Strategia Ograniczenia Zagrożeń Zawodowych w latach 2013 – 2020 w zakresie ograniczenia zagrożeń zawodowych w przetwórstwie przemysłowym (szczególnie obróbka drewna, metali, produkcja spożywcza).
2. Projekt REACH-EN-FORCE-5 dotyczący oceny realizacji obowiązków wynikających z załącznika XVII do rozporządzenia REACH (ograniczenia w stosowaniu wybranych substancji chemicznych). Głównym założeniem projektu była kontrola rozszerzonych kart charakterystyki, scenariuszy narażenia, środków kontroli ryzyka i warunków operacyjnych. W ramach projektu, przeprowadzono 1 kontrolę u przedsiębiorcy stosującego substancje chemiczne, podczas której oceniono otrzymywanie informacji od dostawców wybranej substancji chemicznej w zakresie karty charakterystyki wraz z scenariuszem narażenia.

VI.7. Nadzór nad przestrzeganiem zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

W 2017r. w zakresie przestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych kontroli nie przeprowadzano, z powodu braku informacji o podmiotach prawnych i fizycznych działających na terenie miasta Piła, co do których istnieje uzasadnione podejrzenie, że wytwarzają lub wprowadzają do obrotu środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne.

W 2017r. otrzymano 2 sprawy od organów ścigania, celem ich dalszego prowadzenia. Z Prokuratury Rejonowej w Pile wpłynęły 2 sprawy tj. materiały dowodowe wraz z dokumentacją. Otrzymane materiały dowodowe dotyczyły posiadania środków zastępczych przez osoby fizyczne, w tym w jednym przypadku dotyczyły również wprowadzenia do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej nowej substancji psychoaktywnej. Otrzymany materiał dowodowy, łącznie 7 produktów - środków zastępczych, (ocenionych przez Laboratorium Kryminalistyczne Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu), przekazano do depozytu Komendy Powiatowej Policji w Pile.

W celu przeprowadzenia postępowań administracyjnych ww. sprawach, do każdej ze spraw wydano postanowienie o potwierdzenie czy zidentyfikowane w opiniach z przeprowadzonych badań kryminalistycznych z zakresu chemii wykonanych w Laboratorium Kryminalistycznym Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, substancje zawarte w produktach, są środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi. Postanowienia wysłano do Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji w Warszawie tj. podmiotu zamieszczonego w załączniku do Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wykazu podmiotów uprawnionych do przeprowadzenia badań mających na celu ustalenie, czy dany produkt jest środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną.

Z Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji w Warszawie otrzymano 2 Opinie z zakresu chemii, które potwierdziły, że zatrzymane w sprawach materiały dowodowe przez Prokuraturę Rejonową w Pile, są środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi. W przebadanych produktach stwierdzono obecność nowych substancji psychoaktywnych AB-PINACA, 3-CMC (3-chlorometkatynon) oraz 4-CMC (4 chlorometkatynon), wymienionych w załączniku do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 sierpnia 2016r. w sprawie nowych substancji psychoaktywnych oraz stwierdzono obecność N-propylpentedrone i threo-4-fluoromethylphenidate. Wszystkie przebadane produkty stanowiły środki zastępcze w rozumieniu art. 4 pkt. 27 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Wydano 2 decyzje merytoryczne na podstawie art. 44 c ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Stronami postępowania decyzji były osoby fizyczne.

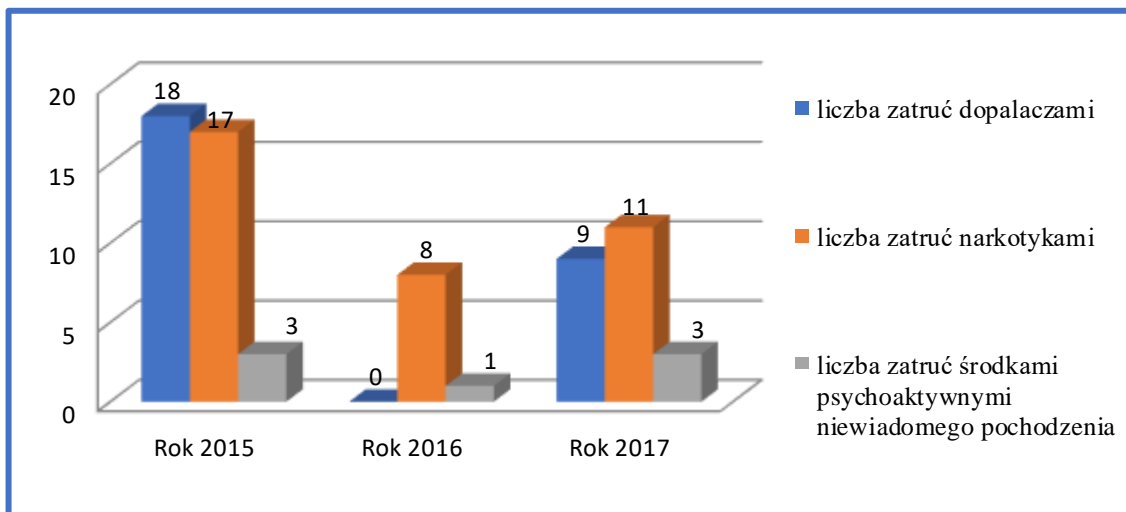
Pierwszą decyzję umorzono w części zakazu wprowadzania do obrotu i nakazu wycofania z obrotu produktów, co do których zachodzi uzasadnione podejrzenie, że są one środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi, gdyż osoba fizyczna, nie wprowadzała do obrotu tych produktów, natomiast orzeczono o zniszczeniu zatrzymanych produktów na koszt strony postępowania. Druga decyzja została wydana w całym zakresie art. 44c ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii tj. zakazu wprowadzania do obrotu produktów, co do których zachodzi uzasadnione podejrzenie, że są one środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi, nakazu wycofania tych produktów z obrotu oraz o ich zniszczeniu na koszt strony postępowania.

W drugiej sprawie, wszczęto postępowanie administracyjne w zakresie wydania decyzji z art. 52 a ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii, mówiącym o nałożeniu kary pieniężnej w wysokości od 30 000 zł do 1 000 000 zł za wytwarzanie lub wprowadzanie do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środka zastępczego lub nowej substancji psychoaktywnej. Decyzja zostanie wydana w 2018r., o wysokości kary pieniężnej zdecyduje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pile.

Ponadto pod koniec roku wszczęto postępowanie administracyjne, w zakresie utylizacji środków zastępczych dla podmiotu, w stosunku, do którego została wyczerpana droga administracyjno-sądowa w związku z decyzją Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 02 października 2010 r. znak: GIS-BI-073-239/RS/10. Podmiot w 2010r. prowadził w Pile sklep z wyrobami kolekcjonerskimi będącymi środkami zastępczymi.

W 2017 roku wystawiono 8 rachunków za koszty utylizacji zatrzymanych środków zastępczych, w związku z wydanymi decyzjami w latach 2014-2016 dotyczącymi m.in. zniszczenia na koszt strony postępowania zatrzymanych produktów będących środkami zastępczymi. Rachunki wystawiono na osobę fizyczną – właściciela firm, prowadzącego sklep z produktami będącymi środkami zastępczymi, na terenie miasta Piły w latach 2014-2015. Koszty dotyczyły utylizacji przeprowadzonej w Zakładzie Utylizacji Odpadów Sp. z o. o. w Koninie w październiku 2016r. Zutylizowano wówczas 360 sztuk produktów.

W ramach współpracy z ośrodkami opieki zdrowotnej, w zakresie monitorowania podejrzeń zatruc środków psychoaktywnymi, w 2017 roku otrzymano 9 informacji o zatruciach ze Szpitala Specjalistycznego w Pile. Zgłoszenia podejrzeń zatruc środkami psychoaktywnymi, dotyczyły łącznie 23 osób, w tym w przypadku 9 osób - było to podejrzenie zatrucia środkami zastępczymi. Pozostałe osoby zatrute były kanabinolami, amfetaminą, ekstazy oraz środkami psychoaktywnymi niewiadomego pochodzenia. Zatrucia dotyczyły osób w wieku 15-32 lat, z zdecydowaną przewagą osób w wieku 17-19 lat, głównie osób płci męskiej, płci żeńskiej tylko w 2 przypadkach.

Wykres 1. Porównanie liczby zgłoszonych zatruc dopalaczami, narkotykami i środkami niewiadomego pochodzenia w latach 2015-2017

Sekcja Higiena Pracy zajmuje się prowadzeniem i aktualizowaniem systemu monitorowania informacji o „dopalaczach” SMIOD. W systemie raportowane są na bieżąco wszelkie informacje i dokumenty dotyczące realizacji zadań w zakresie kontroli przestrzegania przepisów zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych m. in. decyzji, wyników badań kwestionowanych produktów i dokumentacji toczących się postępowań.

Podsumowanie

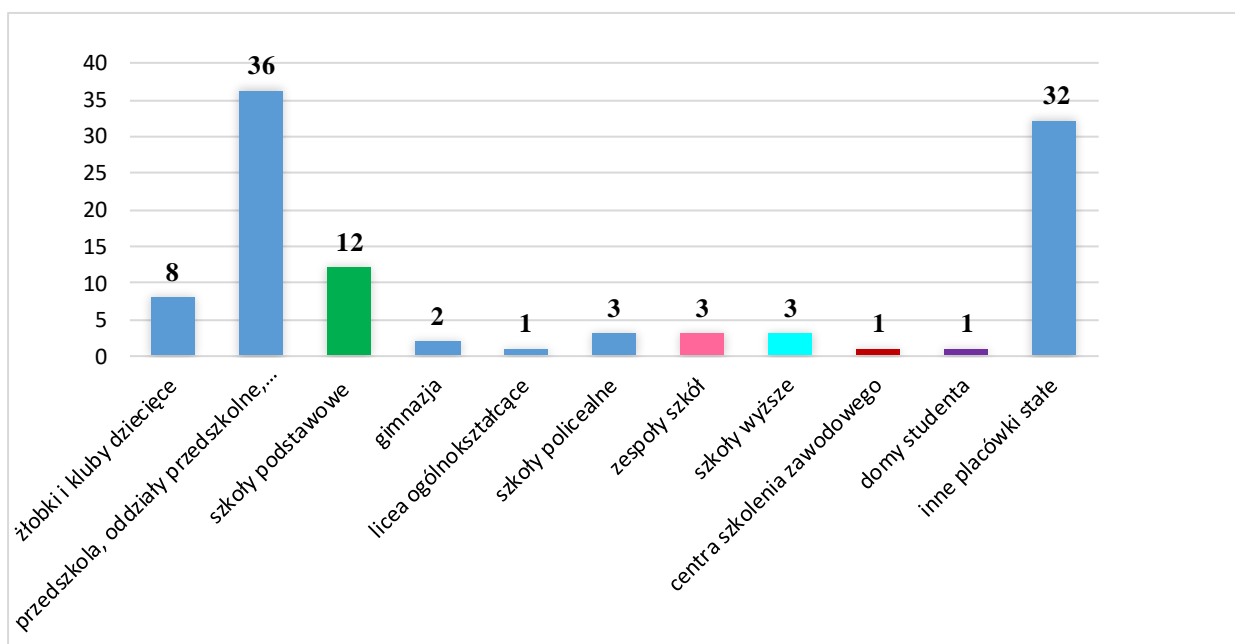
- 1) Liczba zakładów będących w ewidencji Sekcji Higieny Pracy w porównaniu z rokiem ubiegłym utrzymuje się na tej samej wysokości. Przekroczenia normatywów higienicznych dotyczą głównie przekroczeń poziomu hałasu.
- 2) Rodzaj jak i wielkość narażenia na występujące w środowisku pracy czynniki rakotwórcze w przeciągu ostatnich lat nie uległa zmianie.
- 3) Zakłady pracy stosujące w swojej działalności chemikalia, jak również w podmioty wprowadzające do obrotu substancje chemiczne i ich mieszaniny posiadają coraz większą wiedzę o konieczności posiadania aktualnych kart charakterystyki oraz prawidłowego oznakowania opakowań stosowanych i wprowadzanych do obrotu chemikaliów.
- 4) W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego, w wydawanych decyzjach administracyjnych najczęściej uwzględniano nakazy dotyczące zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych dla pracowników oraz zapewnienia prawidłowych oznakowań opakowań chemikaliów i kart charakterystyki tych chemikaliów.
- 5) W ramach nadzoru nad nielegalnym handlem środkami zastępczymi, nowymi substancjami psychoaktywnymi oraz innymi tego typu produktami, co do których zachodzi podejrzenie, że są one środkami zastępczymi nie odnotowano przypadku handlu w sklepie stacjonarnym. Prowadzone sprawy dotyczą osób fizycznych, które zakupiły „dopalacze” w sklepach internetowych. W obszarze przestrzegania prawa dotyczącego środków zastępczych prowadzona jest stała współpraca z organami policji.

VII. WARUNKI SANITARNE W SZKOŁACH I INNYCH PLACÓWKACH OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZYCH

VII.1. Informacje wstępne

W 2017r. w ramach działań Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży sprawowano nadzór nad placówkami nauczania, wychowania, opieki oraz wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży. Realizowanie zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej miało na celu zapewnienie właściwych warunków higieniczno - sanitarnych pomieszczeń, sprzętu używanego w placówkach oraz eliminowanie niekorzystnych zjawisk występujących w środowisku przebywania dzieci i młodzieży podczas procesu nauczania i wychowania. Skontrolowano 102 placówki nauczania i wychowania oraz 64 turnusy wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży dla 3224 uczestników, w tym 5 form wyjazdowych dla 119 uczestników. Liczbę placówek objętych nadzorem w 2017r. wraz z danymi liczbowym przedstawia wykres.

Wykres 2. Placówki objęte nadzorem na terenie Gminy Pila w 2017r.

W skontrolowanych placówkach nauczania i wychowania uczyło się i przebywało 15917 dzieci i młodzieży. Ogółem w placówkach stałych i sezonowych przeprowadzono 261 kontroli sanitarnych oraz wydano:

- 5 decyzji administracyjnych w tym 4 zmieniające termin wykonania nakazów dotyczących: doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno – technicznego pomieszczeń w tym: ścian, sufitów, podłóg w salach, ciągach komunikacyjnych, sanitariatach dla uczniów, zapewnienia właściwej wentylacji pomieszczeń, doprowadzenia do właściwego stanu stolarki drzwiowej, armatury sanitarnej, oraz doprowadzenia do właściwego stanu technicznego tarasu przy

budynku a także nawierzchni przejść, szlaków komunikacyjnych oraz parkingu. Aktualnie toczy się postępowanie administracyjne w stosunku do 13 placówek oświatowo-wychowawczych na terenie Piły, z czego termin wykonania nakazów zawartych w decyzjach dotyczących 9 placówek był już prolongowany;

- 1 decyzję płatniczą;
- 2 opinie sanitarne dotyczące spełnienia wymagań bezpieczeństwa i higieny oraz warunków higieniczno-sanitarnych do prowadzenia przedszkola oraz szkoły podstawowej w zespole szkół.

VII.2. Funkcjonalność i stan techniczny budynków

Wszystkie obiekty lub pomieszczenia przeznaczone do prowadzenia działalności oświatowo – wychowawczej posiadają odpowiednią do tego celu infrastrukturę. Placówki nauczania i wychowania funkcjonują głównie w obiektach budowanych na ten cel lub zaadoptowanych do prowadzenia w nich działalności edukacyjno-wychowawczej, natomiast nowopowstające uzyskały pozytywną opinię Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. We wszystkich obiektach w których prowadzona jest działalność dydaktyczno-wychowawcza zapewniona jest bieżąca ciepła i zimna woda. Sanitariaty wyposażone są w mydło w płynie, suszarki do rąk lub ręczniki jednorazowego użycia, papier toaletowy. Placówki zaopatrywane są wodę z wodociągu sieciowego, natomiast ścieki odprowadzane są do kanalizacji centralnej. W pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt dzieci i młodzieży zapewniona jest wentylacja grawitacyjna, mechaniczna lub klimatyzacja. Część obiektów dostosowana jest do potrzeb osób niepełnosprawnych (podjazdy do budynków, dostosowane toalety). W 2017r. w części placówek objętych nadzorem przeprowadzane były bieżące prace remontowe oraz termomodernizacyjne w celu poprawy warunków pobytu uczniów i wychowanków.

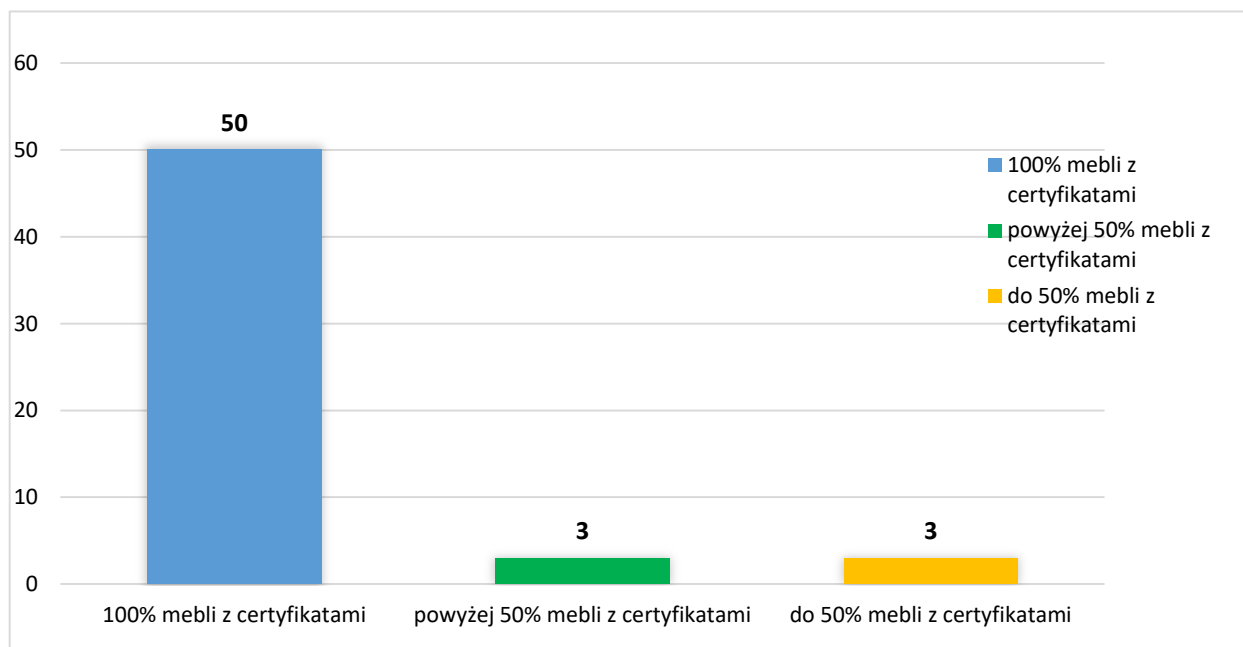
VII.3. Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

Z oceny przeprowadzonej pod kątem warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w roku 2017 wynika, że na terenie miasta Piły spośród 18 ocenionych szkół, 11 placówek posiada szkolny zespół sportowy z boiskiem, 1 szkoła szkolny zespół sportowy bez boiska, 1 szkoła posiada zastępczą salę gimnastyczną z boiskiem, 1 szkoła posiada salę rekreacyjną. Dwie placówki nie posiadają infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego – korzystają z hali sportowej/ sali gimnastycznej i boisk innych placówek. Trzy szkoły funkcjonujące w jednym budynku, a nie będące zespołem, korzystają wspólnie z szkolnego zespołu sportowego z boiskami. Wszystkie szkoły korzystają z infrastruktury innych obiektów sportowych oraz z zajęć na basenie.

VII.4. Ocena posiadania certyfikowanych mebli i sprzętu sportowego

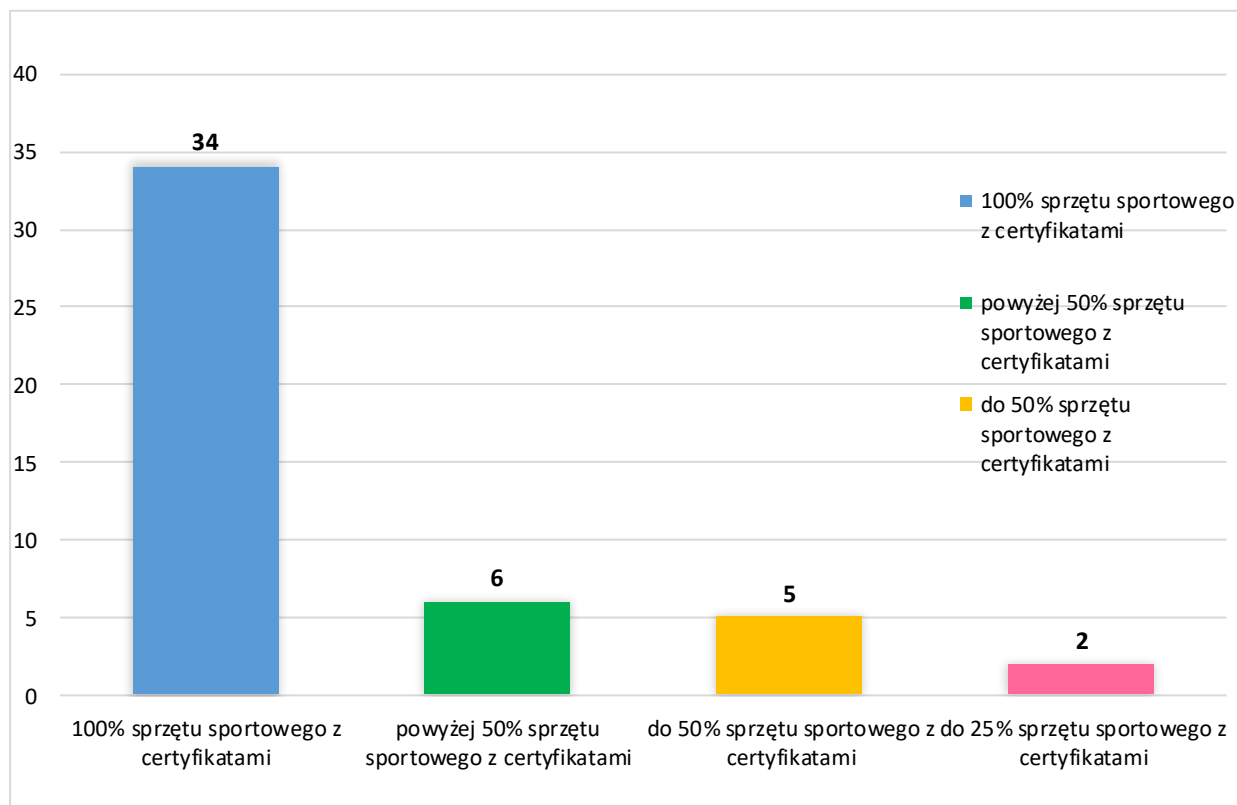
W roku 2017 przeprowadzono ocenę posiadania przez szkoły i placówki certyfikowanych mebli edukacyjnych oraz urządzeń i sprzętu sportowego. Ocenę mebli przeprowadzono na terenie miasta we wszystkich nadzorowanych przedszkolach i szkołach. Skontrolowano 56 placówek, w tym: 36 przedszkoli i 20 szkół. Dane liczbowe dotyczące posiadania certyfikatów na meble edukacyjne przedstawia poniższa tabela.

Wykres 3. Liczba placówek posiadających meble z certyfikatami w roku 2017

Z prowadzonej w roku 2017r. analizy wynika, że liczba placówek posiadających 100% mebli z certyfikatami stanowi największą grupę placówek. W grupie tej najwięcej mebli z certyfikatami posiadają przedszkola. 3 szkoły posiadają certyfikowane meble edukacyjne powyżej 50% ogólnej ich ilości oraz 3 szkoły posiadają certyfikowane meble edukacyjne w ilości powyżej 25%.

W roku 2017 skontrolowano 47 placówek oświatowo-wychowawcze pod kątem posiadania certyfikatów na urządzenia i sprzęt sportowy. W wyniku kontroli stwierdzono, że 34 placówki posiadają 100% sprzętu i urządzeń z certyfikatami, powyżej 50% urządzeń i sprzętu sportowego z certyfikatem stwierdzono w 6 placówkach, do 50% urządzeń i sprzętu sportowego w 5 placówkach, do 25% urządzeń i sprzętu sportowego posiadających certyfikat stwierdzono w 2 placówkach. Posiadanie certyfikowanych urządzeń i sprzętu sportowego za rok 2017 przedstawia wykres.

Wykres 4. Liczba placówek posiadających sprzęt sportowy i urządzenia z certyfikatami w roku 2017

Z prowadzonej w roku 2017r. analizy wynika, że liczba placówek posiadających 100% i powyżej 50% urządzeń i sprzętu z certyfikatami stanowi największą grupę placówek, do których należą: przedszkola posiadające nowe place zabaw oraz szkoły z nowymi placami zabaw, salami gimnastycznymi lub boiskami.

VII.5. Ocena warunków środowiska szkolnego

W roku 2017 przeprowadzono badania środowiska szkolnego w placówkach nauczania i wychowania w zakresie: dostosowania stanowiska pracy do zasad ergonomii, temperatury powietrza w salach oraz oceny tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych. Właściwie zestawione stanowisko pracy ucznia oraz odpowiedni dobór krzeseł i stolików ma niebagatelne znaczenie w kształtowaniu właściwej postawy ciała młodego człowieka. Pracownicy sekcji higieny dzieci i młodzieży ocenili zestawienie mebli i ich dostosowanie do wymagań ergonomii. Oceną objęto 144 oddziały w 25 placówkach, w tym: 74 oddziały w 18 przedszkolach, 54 oddziały w 5 szkołach podstawowych, 16 oddziałów w 2 gimnazjach oraz 24 oddziały w 2 zespołach szkół. Ogółem badaniem objęto 4115 stanowisk pracy, w tym 1777 stanowisk pracy przedszkolaka i 2338 stanowisk pracy ucznia. Nieprawidłowości stwierdzono w 1 oddziale przedszkolnym. Odnotowano 14 nieprzystosowanych stanowisk pracy. Nieprawidłowości dotyczyły braku oznakowania mebli zgodnie z normą oraz zestawienia ze sobą różnych rozmiarów stolików i krzeseł. W celu uzyskania poprawy w zakresie dostosowania mebli do wzrostu uczniów, wydano doraźne zalecenia pokontrolne.

W okresie grzewczym w placówkach dokonywano pomiarów temperatury w salach pobytu, salach dydaktycznych oraz w pomieszczeniach do prowadzenia zajęć. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

Na zdrowie i dobre samopoczucie uczniów w środowisku szkolnym istotny wpływ ma tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych. W roku 2017 ocenę rozkładów zajęć lekcyjnych przeprowadzono w Pile w 18 szkołach, 383 oddziałach, w tym oceniono: 248 oddziałów w 12 szkołach podstawowych, 34 oddziałów w 2 gimnazjach, 10 oddziałów w liceum ogólnokształcącym oraz 93 oddziały w 3 zespołach szkół.

VII.6. Dożywianie dzieci i młodzieży

Posiłek w szkole stanowi niezbędny element racjonalnego żywienia warunkujący prawidłowy rozwój dziecka, jego dobre samopoczucie i zdolność do pracy. Ocenę dożywiania prowadzono podczas kontroli szkół podstawowych, gimnazjów i zespołów szkół z uwzględnieniem posiłków dofinansowywanych. W roku 2017 dożywianie dzieci i młodzieży w formie wydawania obiadów dwudniowych prowadziło 16 szkół. Ogółem z posiłków skorzystało 2643 uczniów. Drugie śniadania organizowano w 9 szkołach dla 338 uczniów. Z posiłków dofinansowywanych skorzystało 518 uczniów. Poza posiłkami dzieci otrzymywały napoje (mleko i herbatę). Podawanie napoju zapewniło 11 szkół dla 4138 uczniów. Ponadto szkoły podstawowe uczestniczyły w programie „Owoce i warzywa w szkole”, w ramach którego warzywa i owoce otrzymywało 3154 dzieci.

VII.7. Opieka medyczna w szkołach

Systemem profilaktycznej opieki zdrowotnej objęte są dzieci i młodzież podlegająca obowiązkowi szkolnemu. We wszystkich 18 skontrolowanych szkołach uczniowie objęci byli opieką medyczną przez pielęgniarki szkolne. Gabinety profilaktyki i pomocy przedlekarskiej do dyspozycji jednej szkoły posiada 15 placówek, natomiast 2 szkoły gabinet do dyspozycji mają wspólnie z inną placówką w tym samym obiekcie, 1 placówka nie posiada gabinetu, a profilaktyczna opieka zdrowotna sprawowana jest przez lekarzy rodzinnych poza terenem placówki.

VII.8. Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi w szkołach

W 2017 roku 6 szkół posiadało szkolne pracownie chemiczne wyposażone w substancje i preparaty niebezpieczne: 3 szkoły podstawowe, 1 gimnazjum, 1 liceum ogólnokształcące, 1 zespół szkół. Substancje i preparaty były przechowywane w zamkniętych szafach na zapleczu pracowni chemicznych, oznakowane zgodnie z obowiązującymi przepisami, posiadały karty charakterystyki. Uczniowie nie mają bezpośredniego kontaktu z substancjami i preparatami chemicznymi - wszystkie doświadczenia wykonywane są przez nauczycieli chemii. Ponadto w prowadzeniu zajęć nauczyciele korzystają z dostępnych na rynku programów multimedialnych.

VII. 9. Szkoły wyższe

W zakresie higieny pomieszczeń oraz warunków zdrowotnych środowiska pracy skontrolowano 3 uczelnie w tym: 2 publiczne, 1 niepubliczną. Dwie uczelnie prowadzą naukę w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym oraz jedna w systemie niestacjonarnym. Do uczelni publicznych uczęszczało 1800 studentów w tym: 1276 studentów stacjonarnych oraz 524 w systemie niestacjonarnym. Naukę w uczelni niepublicznej w systemie niestacjonarnym kontynuowało 280 studentów. Wszystkie uczelnie mieszczą się w budynkach dostosowanych dla potrzeb osób niepełnosprawnych oraz charakteryzują się wysokim standardem technicznym wyposażenia. Uczelnie publiczne funkcjonują w 11 obiektach, w tym: 10 budynków posiada Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, w 1 budynku mieści się Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Pile. Uczelnia niepubliczna posiada 1 budynek. Poza budynkami dydaktycznymi Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa posiada: bibliotekę z czytelnią, aulę, pełnowymiarową salę gimnastyczną z boiskami oraz dom studenta.

VII.10. Inne placówki oświatowo-wychowawcze

Skontrolowano 34 inne placówki nauczania i wychowania. Do placówek należały: ochotniczy hufiec pracy, dom studenta, 15 placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego, 13 pozaszkolnych placówek specjalistycznych, 4 sale zabaw. Przy ocenie brano pod uwagę funkcjonalność, wyposażenie i stan sanitarno-techniczny obiektów. We wszystkich skontrolowanych placówkach stwierdzono właściwy stan sanitarno-techniczny.

VII. 11. Wypoczynek dzieci i młodzieży

W 2017 roku na terenie miasta zorganizowano 64 turnusy wypoczynku dla dzieci i młodzieży, w tym: 24 turnusów wypoczynku zimowego i 40 letniego. Z wypoczynku skorzystało 3224 uczestników w tym: 1858 uczestników skorzystało z wypoczynku zimowego i 1366 z wypoczynku letniego. Wszystkie turnusy wypoczynku zimowego i letniego zostały zgłoszone do elektronicznej bazy wypoczynku. Placówki zostały przygotowane właściwie oraz zapewniały bezpieczne i higieniczne warunki wypoczynku. Stan sanitarny pomieszczeń mieszkalnych, obiektów sportowych i bloków żywieniowych nie budził zastrzeżeń.

VII.12. Interwencje

W roku 2017 do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pile wpłynęły 4 interwencje anonimowe dotyczące:

- niskiej temperatury w pomieszczeniach budynku szkoły oraz w sali gimnastycznej, w którym funkcjonują gimnazjum oraz liceum ogólnokształcące. Przeprowadzono 2 kontrole sanitarne. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości i nie potwierdziły zarzutów osoby skarżącej;
- interwencja telefoniczna, dotycząca nieprzyjemnego zapachu w ciągach komunikacyjnych szkoły - przeprowadzono rozmowę telefoniczną z Dyrektorem placówki, który oświadczył,

iż podjął działania mające na celu usunięcie nieprzyjemnego zapachu – sprawdzenie szafek uczniowskich oraz ich mycie i dezynfekcję;

- interwencja telefoniczna dotycząca wszawicy w szkole. Przeprowadzono rozmowę telefoniczną z Dyrektorem placówki, który oświadczył, iż podjął działania mające na celu kontrolę czystości głów uczniów. Skarga zasadna;
- interwencja telefoniczna rodziców w związku z prowadzonymi na terenie szkoły pracami termomodernizacyjnymi - przeprowadzono kontrolę sanitarną, podczas której nie stwierdzono zagrożenia dla życia i zdrowia dzieci. Interwencja częściowo zasadna – prace remontowe przeprowadzane w pomieszczeniach wyłączonych z użytkowania oraz po zakończonych zajęciach lekcyjnych w czasie nieobecności uczniów w szkole. Szkoła pozostaje pod zwiększonym nadzorem PPIS w Pile.

VII.13. Współpraca z instytucjami i mediami

W roku 2017 pracownicy Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży współpracowali z Komendą Powiatową Policji i Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Pile, Urzędem Miasta a także z Kuratorium Oświaty i Wychowania w Poznaniu Delegatura w Pile. Współpraca z Komendą Powiatową Policji i Komendą Państwowej Straży Pożarnej w Pile polegała na udziale przedstawiciela inspekcji sanitarnej w spotkaniu organizacyjnym dotyczącym metod współpracy w ramach zabezpieczenia sezonu letniego 2017r. oraz na przeprowadzeniu wspólnych kontroli wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży. Przedstawiciel Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej wziął również udział w szkoleniu dla organizatorów wypoczynku letniego zorganizowanym przez Kuratorium Oświaty i Wychowania w Poznaniu Delegatura w Pile. Współpraca z Urzędem Miasta polegała na przekazywaniu do wiadomości decyzji administracyjnych dotyczących obiektów których organem prowadzącym jest Gmina Piła.

Wzorem lat ubiegłych współpraca z mediami polegała na opracowaniu i przesłaniu pisemnych informacji lokalnym mediom (prasa, lokalny portal internetowy). Ponadto wszystkie aktualności, informacje, oceny, poradniki umieszczono na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Pile.

Podsumowanie

1. Stan techniczno-sanitarny w placówkach oświatowo-wychowawczych ulega systematycznej poprawie – w 2017r. trwały prace termomodernizacyjne w 5 obiektach.
2. Dyrektorzy placówek w trosce o bezpieczeństwo i higieniczne warunki pobytu w ramach posiadanych własnych środków finansowych dokonują napraw i konserwacji pomieszczeń oraz ich wyposażenia.

3. Wzrasta ilość przedszkoli niepublicznych oraz liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi z orzeczeniami o niepełnosprawności.
4. Zwiększa się liczba placówek wyposażonych w ergonomiczne meble edukacyjne i sprzęt sportowy posiadające certyfikaty.
5. Stwierdza się większą świadomość wśród dyrektorów i nauczycieli placówek dotyczącą szkodliwości nieprawidłowego dostosowania mebli do wzrostu dzieci i młodzieży.
6. Wszystkie turnusy wypoczynku zimowego i letniego zostały zgłoszone do elektronicznej bazy wypoczynku były prawidłowo zorganizowane, zapewniły bezpieczne i higieniczne warunki pobytu.

VIII. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Głównym zadaniem nadzoru jest zapobieganie negatywnym skutkom działalności inwestycyjnej dla zapewnienia bezpieczeństwa sanitarnego i ochrony zdrowia ludzi. Zakres działania w dziedzinie Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego określa ustawa z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2017r., poz.1261 ze zm.). W analizowanym 2017r. zadania Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego obejmowały:

1. opiniowanie miejscowych planów zagospodarowanie przestrzennego;
2. uczestniczenie w postępowaniu w sprawie oddziaływania na środowisko inwestycji mogących znacząco pogorszyć stan środowiska;
3. uzgadnianie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych, dotyczącej budowy i zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych (obiekty przemysłowe, obiekty służby zdrowia, użyteczności publicznej, oświaty i wychowania, obiekty nauki, obiekty usługowe);
4. uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych różnego przeznaczenia;
5. wydawanie opinii o spełnieniu wymagań obowiązujących przepisów w lokalach przeznaczonych do działalności leczniczej;
6. wydawanie opinii o spełnieniu wymagań obowiązujących przepisów w lokalach żłobków, zakładów kosmetycznych, fryzjerskich i odnowy biologicznej oraz innych lokali usługowych;
7. uzgadnianie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych;
8. wydawanie opinii co do zgodności z warunkami sanitarnymi określonymi przepisami Unii Europejskiej przedsięwzięć i realizowanych inwestycji, których realizacja jest wspomagana przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej;
9. udzielanie zainteresowanym (inwestorom, projektantom, itp.) wyjaśnień w zakresie obowiązujących przepisów i wymagań sanitarnohigienicznych;
10. współpraca z organami administracji państwowej i lokalnej oraz innymi organami inspekcji.

Podczas realizacji swoich zadań Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny skupia się przede wszystkim na ochronie zdrowia ludzi poprzez egzekwowanie wymogów higieniczno – zdrowotnych oraz higieny środowiska dla ww. kierunków działania.

W 2017r. wydano 38 opinii sanitarnych dotyczących uzgodnienia pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych pomieszczeń przeznaczonych m.in. na: zakłady kosmetyczne, zakłady fryzjerskie, obiekty służby zdrowia, obiekty produkcji i obrotu artykułami spożywczymi, studia odnowy biologicznej, kluby malucha, żłobki, pomieszczenia przeznaczone na działalność leczniczą oraz stacja uzdatniania wody. Wśród 38 opinii sanitarnych 19 opinii to opinie pozytywne pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. Uzgodnione pomieszczenia spełniają warunki higieniczne i zdrowotne wynikające z przepisów szczególnych. Wydano 13 opinii sanitarnych z zastrzeżeniami dotyczącymi pomieszczeń przeznaczonych na daną działalność. Zastrzeżenia dotyczyły przede wszystkim wentylacji pomieszczeń sanitarnych oraz pomieszczeń przeznaczonych na usługi bądź inne wynikające z danej działalności. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pile wydał także 5 opinii odmawiających uzgodnienia. W dokumentacji projektowej, dla której odmówiono uzgodnienia stwierdzono szereg nieprawidłowości oraz niespełnienie warunków wynikających z przepisów szczególnych, które dyskwalifikowały dane pomieszczenia na prowadzenie w nich danej działalności.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pile sprawując zapobiegawczy nadzór sanitarny w 2017 roku uczestniczył w 23 kontrolach obiektów zgłoszonych do użytkowania na terenie miasta Piły. Wydał 22 opinie sanitarne, w tym 11 opinii dotyczyło kontroli obiektów budowlanych zgłoszonych do odbioru zgodnie z Prawem Budowlanym, 11 opinii sanitarnych dotyczyło kontroli sprawdzenia zgodności przygotowania pomieszczeń z projektem technologicznym uzgodnionym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego bądź rzeczoznawcę ds. sanitarnohigienicznych. W czasie kontroli, w 22 obiektach nie stwierdzono występowania niezgodności wykonania robót budowlanych w stosunku do projektu budowlanego/technologicznego jak i obowiązujących przepisów. Wszystkie obiekty budowlane realizowane były na podstawie opracowanej i uzgodnionej dokumentacji projektowej. Uzgodnienia dokonywane były głównie przez rzeczoznawcę d/s higienicznych i zdrowotnych. Wszystkie obiekty posiadały decyzję o pozwoleniu na budowę wydaną przez stosowny urząd. Obiekty realizowane były zgodnie z założeniami projektowymi uzgodnionymi przez rzeczoznawcę d/s higienicznych i zdrowotnych lub przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pile wniósł sprzeciw, w zakresie sanitarno - higienicznym do rozpoczęcia użytkowania pomieszczeń przeznaczonych na sklep ogólnospożywczy w formie decyzji. W czasie kontroli w obiekcie stwierdzono szereg nieprawidłowości. Ponadto wydano 3 postanowienia rozpatrujące w sposób milczący zawiadomienie o zakończeniu budowy.

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017r., poz. 1405 ze zm.) Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni wypowiadają się w formie opinii sanitarnej co do obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz uzgodnienia warunków higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W roku analizowanym 2017 wydano ogółem 11 opinii sanitarnych w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Na ogólną liczbę ww. 11 opinii: 2 stwierdzają konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i podają zakres raportu o oddziaływaniu inwestycji na środowisko oraz 9 opinii proponuje odstąpić od konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, w tym 1 opinia przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko. Propozycje odstąpienia od konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dotyczyły inwestycji takich jak budowa hali magazynowo - produkcyjnej, jak również montaż w istniejącej hali produkcyjnej kabiny lakierniczej proszkowej oraz budowa stanowiska komory śrutowniczej, modernizacja istniejących obiektów zakładu zajmującego się produkcją dla kolejnictwa i wyrobów z tworzyw sztucznych, wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną oraz obiektami pomocniczymi typu magazyny odpadów, parking, place składowe itp. Opinie sanitarne co do obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dotyczyły między innymi: modernizacji obecnego budynku warsztatowego oraz budowa skupu surowców wtórnych.

W 2017r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pile wydał 86 postanowień odnośnie uzgodnienia warunków zabudowy, na terenie dla którego brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla danej inwestycji. Postanowienia wydane jako pozytywne, we wszystkich 86 rozpatrywanych przypadkach. W szczególności postanowienia dotyczyły następujących przedsięwzięć:

- budowy/rozbudowy/nadbudowy/przebudowy hal/budynku magazynowego, produkcyjnego;
- budowy/rozbudowy/nadbudowy/przebudowy, pawilonu handlowego, budynku garażowego, budynku usługowego, budynku gospodarczego, biurowego;
- budowy/rozbudowy/nadbudowy/przebudowy budynku mieszkalnego jednorodzinnego, wielorodzinnego;
- zmiany sposobu użytkowania.

W 2017r. w Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Pile, w Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego, analizie i ocenie poddano 9 wniosków dotyczących zaopiniowania oraz uzgodnienia projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz 4 wnioski dotyczące uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego danej gminy. Łączna liczba wydanych opinii oraz postanowień wynosi 13. Wydane opinie oraz postanowienia, nie posiadały zastrzeżeń, przedłożona dokumentacja uzgodniona została bez zastrzeżeń.

Ponadto wydano 3 opinie sanitarne dotyczące ustawienia tymczasowych, nieskanalizowanych ustępów publicznych w postaci przenośnych kabin sanitarnych na skanalizowanych terenach publicznych miasta Piły.

W roku 2017 wydano ogółem 63 decyzje płatnicze, które w rozumieniu art. 104 § 1 i 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017r., poz. 1257 ze zm.) należy traktować jako decyzję. Wydane decyzje płatnicze oraz rachunki dotyczyły opłat za wykonywane czynności w pionie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, a mianowicie: za czynności związane z kontrolą obiektu/pomieszczeń w związku z dopuszczeniem go/ich do użytkowania – 24 rachunki wraz z decyzją płatniczą oraz 39 rachunków wraz z decyzją płatniczą za uzgodnienie projektu technologicznego/budowlanego.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pile w 2017 r. wydał 22 pisma dotyczące m.in. współpracy z urzędami miejskimi; współpracy z interesantami. Pisma dotyczące współpracy z interesantami dotyczyły m.in. braku sprzeciwu do zamiaru przystąpienia do użytkowania obiektów nowo wybudowanych; uzupełnień braków w przedłożonych dokumentacjach technologicznych. Współpraca z urzędami miejskimi, gminnymi dotyczyła m.in. podtrzymania stanowiska wydanego/zajętego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. W tabeli poniżej przedstawiono wyszczególnienie uzgodnionych w 2017r. opinii, postanowień oraz decyzji na terenie miasta Piły w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Tabela 12. Ilość wydanych opinii, postanowień oraz decyzji w latach 2016 i 2017

Wyszczególnienie		2016r.	2017r.
Ogółem uzgodniono i zaopiniowano w drodze decyzji, postanowień i opinii sanitarnych,		184	262
w tym w drodze opinii sanitarnej:	dokumentacje projektowe	18	38
	konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko	0	2
	odstąpienie od konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko	10	9
	dokumentacja dotycząca środowiskowych uwarunkowań inwestycji	2	0
	kontrole obiektów budowlanych w związku z dopuszczeniem ich do użytkowania	14	23
	dotyczące innych spraw	3	3
	uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko	10	4
	projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	0	6
w drodze postanowienia:	warunki zabudowy dla terenów, dla których brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	71	86
	projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	8	3
	milcząca zgoda	0	3
w drodze decyzji:	decyzje opłatowe	36	63
pisma:	współpraca urzędy miejskie, interesanci	12	22

IX. ODDZIAŁ LABORATORYJNY

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Pile posiada udokumentowany, wdrożony i stale doskonalony System Zarządzania zapewniający osiągnięcie i utrzymanie wysokiego poziomu jakości wykonywanych badań, które spełniają oczekiwania klientów oraz gwarantują spełnienie wymagań określonych w normie PN-EN ISO/IEC 17025:2005 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących” oraz wymagań zawartych w dokumentach Polskiego Centrum Akredytacji. Gwarancją wysokich kompetencji technicznych do wykonywania badań są pozytywne wyniki udziału w krajowych i międzynarodowych badaniach biegłości oraz akredytacja Polskiego Centrum Akredytacji nr AB 616 od 24 czerwca 2005 r. W 2017r. Polskie Centrum Akredytacji potwierdziło kompetencje Laboratorium na kolejny - czwarty cykl akredytacji do 23 czerwca 2021 roku. Szczegółowy zakres badań akredytowanych znajduje się w Zakresie Akredytacji Laboratorium Badawczego nr AB 616, wydanie 16 z dnia 26 maja 2017r.

Laboratorium w 2017 r. wzięło udział w badaniach biegłości zorganizowanych przez:

1. LGC – Wielka Brytania / UKAS 0001 / - dla oznaczeń wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w próbkach wody.
2. LGC – Wielka Brytania / UKAS 0001 / - dla oznaczeń mikrobiologicznych wody (*Clostridium perfringens* i *Pseudomonas aeruginosa*).
3. Firmę Doradcą ISOTOP s.c. – Polska /PT – 006 / - dla oznaczeń pyłów dla frakcji wdychanej i respirabilnej w środowisku pracy.
4. Firmę Doradcą ISOTOP s.c. – Polska - dla oznaczeń hałasu w środowisku pracy.
5. LABQUALITY – Finlandia /PT02 / - dla identyfikacji szczepów bakteryjnych (obecność pałeczek *Salmonella*).

Dla wszystkich sprawdzanych parametrów uzyskano wyniki zadawalające.

Laboratorium Badania Wody i Gleby

W ramach nadzoru sanitarnego i zapobiegawczego pełnionego przez Państwową Inspekcję Sanitarną w obszarze zadań realizowanych z zakresu zdrowia publicznego dla miasta Piły wykonywano badania próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wody z pływalni i z kąpielisk. Dodatkowo w ramach działalności usługowej prowadzone były badania próbek wody w ww. zakresie oraz badania i pomiary czynników szkodliwych i uciążliwych na stanowiskach pracy w zakresie badania natężenia hałasu i oświetlenia.

Ogółem w 2017 r. na dla terenu miasta Piły wykonano 1229 badań, co stanowi ok. 44,6% wzrost ilości badań w stosunku do roku ubiegłego. W ramach działań nadzorowych wykonano 361 badań

próbek wody (ok. 55,6% więcej niż w roku ubiegłym). Szczegóły dotyczące ilości badań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Badania laboratoryjne przeprowadzone w roku 2016 i 2017 dla miasta Piły

Rodzaj badań	Lata	Ilość badań			
		Chemicznych	Fizycznych	Mikrobiologicznych	Ogółem
Badania w ramach nadzoru - próbki wody	2016	52	53	127	232
	2017	88	88	185	361
Badania na zlecenie – próbki wody	2016	116	138	281	535
	2017	169	224	450	843
Badania na zlecenie – środowisko pracy	2016	0	83	0	83
	2017	0	25	0	25

Laboratorium Mikrobiologii i Parazytologii – Wykonywano badania sanitarno-epidemiologiczne w kierunku obecności pałeczek Salmonella, Shigella w ramach nadzoru epidemiologicznego prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pile. Badania te prowadzone były u osób: ozdowieńców po przebytej salmonellozie, nosicieli pałeczek Salmonella, podejrzanych o zakażenie oraz uczniów i studentów szkół wyższych kształcących się w kierunku zawodów, gdzie przepisy prawa nakazują wykonanie takich badań. Wykonywano również badania sanitarno-epidemiologiczne oraz badania skuteczności sterylizacji w ramach działalności usługowej. Ogółem w 2017 r. wykonano 1267 badań (1,9 % spadek w stosunku do roku 2016). W ramach działalności nadzorczej dla terenu miasta Piły wykonano 118 badań (ok. 16,9 % mniej niż w roku ubiegłym). Szczegóły dotyczące ilości poszczególnych rodzajów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Badania laboratoryjne przeprowadzone w 2016 i 2017 roku dla miasta Piły

Rodzaj badań	Lata	Ilość badań		
		W ramach nadzoru	Na zlecenia	Ogółem
Badania mikrobiologiczne w kierunku obecności pałeczek Salmonella, Shigella	2016	142	678	820
	2017	118	691	809
Badania skuteczności sterylizacji	2016	-	472	472
	2017	-	458	458

X. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

X.1. Wprowadzenie

Działalność z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w 2017 roku podejmowana przez Państwową Inspekcję Sanitarną w Piile ukierunkowana była na kształtowanie właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych w celu umocnienia zdrowia jednostki i społeczeństwa. Realizowane przedsięwzięcia oparto o wytyczne Głównego Inspektoratu Sanitarnego, Wojewódzkiej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Poznaniu oraz potrzeby środowiska lokalnego. Pracownicy pionu oświaty zdrowotnej inicjowali, koordynowali i przeprowadzali działania, dotyczące następujących zagadnień: profilaktyka nikotynowa, profilaktyka HIV/AIDS i chorób zakaźnych, profilaktyka nadwagi i otyłości, profilaktyka chorób nowotworowych i chorób układu krążenia. Promowano zasady zdrowego stylu życia, aktywność fizyczną i racjonalne odżywianie. Edukacja zdrowotna kierowana była do ogółu społeczeństwa i wszystkich grup wiekowych.

X.2. Realizacja programów edukacyjnych o zasięgu krajowym

W 2017 roku realizowano osiem programów edukacyjnych o zasięgu krajowym, inicjowanych przez Główny Inspektorat Sanitarny.

X.2.1. Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych.

W ramach programu realizowano różnorodne przedsięwzięcia: kampanię społeczną „Melanż. Oczekiwania vs. Rzeczywistość”, ogólnopolskie badanie ankietowe pt. „Zachowania zdrowotne kobiet w ciąży”, kampanię „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”, punkty porad zdrowotnych, program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?”. Głównym celem programu jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez kobiety w wieku prokreacyjnym, tj. między 15 a 49 rokiem życia oraz zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych.

Informację o kampanii społecznej „Melanż. Oczekiwania vs. Rzeczywistość” oraz materiały edukacyjne wydane w ramach kampanii przekazano do wszystkich szkół gimnazjalnych na terenie Piły. Informację prasową „Czy wiesz jak Cię inni widzą na melanżu...?” opracowaną przez Główny Inspektorat Sanitarny przekazano do 11 redakcji lokalnych mediów.

Badanie ankietowe pt. „Zachowania zdrowotne kobiet w ciąży” przeprowadzono w lutym 2017r. wśród pacjentek przebywających na oddziale ginekologiczno-położniczym Szpitala

Specjalistycznego im. Stanisława Staszica w Pile. Ankieta składała się z dwóch części. Część ankiety wypełniana przez pacjentki dotyczyła warunków bytowych, stanu zdrowia i stylu życia (odżywiania się, aktywności fizycznej, palenia tytoniu, picia alkoholu, używania innych środków psychoaktywnych) a część wypełniana przez personel szpitala dotyczyła przebiegu ciąży i porodu oraz wyników podstawowych badań laboratoryjnych. Ankietyzacją objęto 20 kobiet.

Zorganizowano Punkty Porad Zdrowotnych: w Szkole Podstawowej Nr 5 w Pile podczas festynu charytatywnego „Piątka dla Matyldy”, podczas imprezy plenerowej na Osiedlu Górnym w Pile, oraz podczas „XVIII Prezentacji Dorobku Artystycznego Ludzi III Wieku” w Regionalnym Centrum Kultury Fabryka Emocji w Pile. W Punktach wykonywano pomiary tlenu węgla w wydychanym powietrzu, pomiary ciśnienia tętniczego krwi i zawartości cukru we krwi oraz pomiary tkanki tłuszczowej w ciele. Przeprowadzono ćwiczenia w alkogoglach w celu uwrażliwienia osób dorosłych na problem picia alkoholu przez kierowców. Przez cały czas funkcjonowania punktów udzielano poradnictwa z zakresu szkodliwości palenia tytoniu, zażywania środków psychoaktywnych, promowano kampanię społeczną „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” poprzez dystrybucję tematycznych materiałów edukacyjnych. Materiały informacyjno-edukacyjne wydane w ramach kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” przekazano dyrektorom pilskich placówek oświatowych podczas narady w Urzędzie Miasta Piły.

Rysunek 6. Punkt Porad Zdrowotnych w Regionalnym Centrum Kultury Fabryka Emocji w Pile

Program „Ars, czyli jak dbać o miłość?”

W roku szkolnym 2016 / 2017 program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?” realizowany był do lutego 2017r. w 4 szkołach zawodowych, 2 liceach i 7 technikach. Celem programu jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez młodzież szkół ponadgimnazjalnych. Łącznie działaniami edukacyjnymi objęto 711 uczniów i 205 rodziców. W roku szkolnym 2017/2018 rozpoczęto realizację V edycji programu.

X.2.2. Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce

Celem programu jest zwiększenie odsetka osób które nigdy nie wypaliły żadnego papierosa oraz zmniejszenie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu w Polsce poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy (aktywne i bierne palenie).

Światowy Dzień bez Tytoniu (31 maja 2017r.)

Zorganizowano imprezę plenerową pod hasłem „Raz do roku w wokół bloku – XV Bieg pokoleń” w dniu 01.06.2017r. na osiedlu Górnym w Pile. Organizatorami festynu były instytucje znajdujące się na Osiedlu Górnym w Pile (Pilska Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa, Rada Osiedla Górne w Pile, Administracja Osiedla Nr 3, Parafia pw. NMP Panny Wspomożycielki, Państwowa Inspekcja Sanitarna w Pile, firmy prywatne,) oraz szkoły i przedszkola. W festynie uczestniczyli uczniowie z Zespołu Szkół Nr 3 w Pile i Szkoły Podstawowej Nr 7 w Pile oraz dzieci z trzech przedszkoli i mieszkańcy osiedla Górne, ogółem około 1500 osób. Zorganizowano Punkt Porad Zdrowotnych w którym prowadzono poradnictwo antynikotynowe, rozdawnictwo tematycznych ulotek, pomiary ciśnienia tętniczego krwi i pomiary tlenu węgla w wydychanym powietrzu oraz ćwiczenia z użyciem alkohogoli. Ogółem z Punktu skorzystało 60 osób. Zrealizowano dwa konkursy plastyczne promujące zdrowy styl życia: konkurs dla 11 dzieci przedszkolnych pod hasłem „Ruch i zabawa to ważna sprawa”, konkurs dla 43 uczniów kl. I – VI szkoły podstawowej pod hasłem „Lepsze zdrowie i uroda niż papierosowa moda”. Ogółem w konkursach wzięły udział 54 osoby.

Rycina 7. Konkursy plastyczne i Punkt Porad Zdrowotnych podczas festynu na osiedlu Górnym w Pile

Uczestniczono w festynie charytatywnym „Piątka dla Matyldy” organizowanym przez Fundację „Złotowianka” w Szkole Podstawowej Nr 5 w Pile w dniu 27.05.2017r. Podczas festynu zorganizowano Punkt Porad Zdrowotnych w którym promowano założenia akcji Światowy Dzień bez Tytoniu. Osoby odwiedzające Punkt mogły uzyskać poradnictwo antynikotynowe, prowadzono badania ciśnienia tętniczego krwi i pomiary tlenu węgla w wydychanym powietrzu. Dzieci mogły wykonać kolorowanki o tematyce antynikotynowej, przygotowano dla nich upominki /soczki, smycze, komiksy Kodeksy Zdrowego Życia/. Podczas akcji pomiary

w Punkcie wykonało 47 osób, 25 dzieci skorzystało z kolorowanek.

Rycina 8. Punkt Porad Zdrowotnych w Szkole Podstawowej Nr 5 w Pile

W Ochotniczym Hufcu Pracy w Pile /Gimnazjum/ przeprowadzono w dniu 16.05.2017r. dwa szkolenia. W pierwszym szkoleniu uczestniczyło 22 uczniów z klasy I i II, a w drugim szkoleniu 23 uczniów z klasy II. Przygotowano prezentację multimedialną. Omówiono konsekwencje zdrowotne i ekonomiczne palenia tytoniu i e-papierosów oraz przepisy dotyczące zakazu palenia tytoniu w miejscach publicznych. Uczniowie otrzymali ulotki pt. „Wędzone nie zawsze trzyma dłużej”. Ogółem w spotkaniach wzięło udział 45 osób.

Światowy Dzień Rzucania Palenia (16 listopada 2017r.)

Nawiązano współpracę ze Szpitalem Specjalistycznym w Pile oraz z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Pile /Instytut Ochrony Zdrowia – Kierunek Pielęgniarstwo/. Zorganizowano Punkt Porad Zdrowotnych w którym prowadzono: pomiary tlenku węgla w wydychanym powietrzu, pomiary ciśnienia tętniczego krwi, poradnictwo antynikotynowe, dystrybucję tematycznych materiałów oraz pomiary zawartości tkanki tłuszczowej w ciele. Ogółem z badań w Punkcie Porad Zdrowotnych skorzystało 60 osób.

Rycina 9. Punkt Porad Zdrowotnych w Szpitalu Specjalistycznym w Pile

Nawiązano współpracę ze Szkołą Podstawową Nr 6 w Pile. W listopadzie 2017r. w szkole przeprowadzono trzy szkolenia dla młodzieży z klas gimnazjalnych. Ogółem w spotkaniach

uczestniczyło 108 uczniów. Podczas szkoleń omówiono konsekwencje ekonomiczne, społeczne i zdrowotne palenia tytoniu a także wpływ e – papierosów na organizm.

Inne działania z zakresu profilaktyki nikotynowej

Zorganizowano w kwietniu 2017r. pięć szkoleń dla uczniów Gimnazjum Nr 4 w Pile pod tytułem „Młodzieżowi Liderzy Zdrowia – Kontra Tytoń”. Podczas szkoleń przeprowadzono ankietyzację, wykład oraz zajęcia warsztatowe. Uczniowie poznali konsekwencje zdrowotne palenia tytoniu. W spotkaniach wzięło udział 89 osób. Przekazano ulotki o tematyce antynikotynowej.

Rycina 10. Szkolenia „Młodzieżowi Liderzy Zdrowia – Kontra Tytoń” w Gimnazjum Nr 4 w Pile

X.2.3. Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowano w 16 przedszkolach i w 1 oddziale przedszkolnym przy szkole podstawowej na terenie Piły. W roku szkolnym 2017/2018 realizowana jest kolejna edycja Programu. Adresatami programu są dzieci w wieku przedszkolnym, ich rodzice i opiekunowie. Sposób realizacji treści programowych opiera się na metodach aktywizujących, które mają charakter warsztatowy. Głównym celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń.

X.2.4. Program edukacji antytytoniowej „Nie pal przy mnie, proszę”

Grupą docelową programu są uczniowie klas I – III szkoły podstawowej. Program proponuje realizację zajęć metodami aktywizującymi, które mają na celu wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy. W roku szkolnym 2016/2017 do realizacji programu przystąpiło 10 szkół podstawowych z terenu Piły. Prowadzono dystrybucję materiałów do realizacji treści programowych. W ramach programu współrealizowano ze Szkołą Podstawową Nr 2 w Pile festyn sportowo – rekreacyjny pod hasłem „Nie pal przy mnie, proszę”. Podczas festynu odbyły się

konkurencje sportowe, konkurs kulinarny na najładniejszy stół z sałatkami, konkurs na plakat i hasło o tematyce prozdrowotnej. W przedsięwzięciu uczestniczyli uczniowie klas II wraz z rodzicami i wychowawcami klas. Na zakończenie wszystkie klasy otrzymały dyplomy przygotowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną w Pile a drużyna zwycięska atrakcyjną nagrodę książkową. atrakcyjną nagrodę książkową.

Rysunek 11. Festyn sportowo-rekreacyjny „Nie pal przy mnie, proszę” w Szkole Podstawowej Nr 2 w Pile

X.2.5. Program profilaktyki palenia tytoniu „Znajdź właściwe rozwiązanie”

Program „Znajdź właściwe rozwiązanie” adresowany jest do uczniów starszych klas szkół podstawowych oraz do uczniów klas gimnazjalnych. Głównym celem programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród młodzieży szkolnej a do celów szczegółowych zaliczyć należy zwiększenie wiedzy w zakresie szkodliwości dymu tytoniowego, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie własne i swoich bliskich oraz kształtowanie postaw asertywnych.

W roku szkolnym 2016/2017 do realizacji programu włączyło się 6 szkół podstawowych i 5 szkół gimnazjalnych z terenu Piły. W programie zaproponowano przeprowadzenie pięciu zajęć warsztatowych, metodami aktywizującymi dostosowanymi do wieku uczniów. Scenariusze zajęć zawarto w poradniku dla realizatora, który został przekazany do szkół.

X.2.6. Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS

Głównym celem podejmowanych przedsięwzięć jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń wirusem HIV, wzrost poziomu wiedzy na temat HIV/AIDS u ogółu społeczeństwa.

Akcja informacyjno - edukacyjna „Bezpieczne Walentynki 2017”

W ramach akcji zorganizowano szkolenia dla młodzieży ze szkół ponadgimnazjalnych, współpracowano z mediami lokalnymi i prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych. Szkoleniami objęto 100 uczniów z Zespołu Szkół Ekonomicznych w Pile, 50 uczniów z Zespołu Szkół Gastronomicznych w Pile i 85 uczniów z Centrum Kształcenia „Nauka” w Pile. Materiały edukacyjne (zakładki do książki, podkładki pod kubek, broszury, kartki, plakaty) przekazano

do 4 szkół ponadgimnazjalnych, 1 gimnazjum, 3 placówek służby zdrowia. Łącznie materiałów o charakterze informacyjno-edukacyjnym rozdysponowano 807 szt.

Rysunek 12. Szkolenia w Zespole Szkół Ekonomicznych w Pile i w Zespole Szkół Gastronomicznych w Pile

Światowy Dzień AIDS

Wspólnie ze Starostwem Powiatowym w Pile zorganizowano Olimpiadę Wiedzy o HIV/AIDS pod hasłem „AIDS - wczoraj, dziś, jutro” dla uczniów klas I i II szkół ponadgimnazjalnych powiatu pilskiego. Olimpiada odbyła się w dniu 01 grudnia 2017r. i była okazją do zaakcentowania obchodów Światowego Dnia AIDS. W etapie szkolnym Olimpiady uczestniczyło 316 uczniów, a w etapie powiatowym wzięło udział 31 uczniów z 11 szkół ponadgimnazjalnych. Prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych do 14 szkół ponadgimnazjalnych i 5 placówek służby zdrowia, wydano: broszurę „Co musisz wiedzieć o HIV/AIDS”, broszurę „Zakażenia przenoszone drogą płciową, czyli jak zadbać o zdrowie”, informację o Światowym Dniu AIDS i Punktach Konsultacyjno-Diagnostycznych).

Inne działania z zakresu profilaktyki HIV/AIDS

Zorganizowano w Zespole Szkół im. Stanisława Staszica w Pile szkolenie dla 28 uczniów pod hasłem „Młodzieżowi Liderzy Zdrowia - Kontra HIV”. Celem szkolenia był wzrost poziomu wiedzy w zakresie HIV i AIDS wśród młodzieży oraz analiza ryzykownych zachowań sprzyjających zakażeniu wirusem HIV. Program obejmował zajęcia teoretyczne i warsztatowe. Rozpoczęto realizację kampanii edukacyjnej Krajowego Centrum ds. AIDS pod hasłem „Mam czas rozmawiać”. Grupę docelową kampanii stanowią rodziny wielopokoleniowe, osoby w różnym wieku i z różnymi doświadczeniami życiowymi, których zakażenie HIV i innymi chorobami przenoszonym drogą płciową może dotyczyć. Informacja o kampanii zamieszczona została na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Pile. Kampania realizowana jest od listopada 2017r.

X.2.7. Program „Trzymaj Formę !”

Celem programu jest edukacja młodzieży szkolnej i ich rodzin w zakresie kształtowania nawyków zdrowotnych poprzez promocję aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. Program adresowano do młodzieży szkół gimnazjalnych i uczniów starszych klas szkół podstawowych oraz ich rodziców. W roku szkolnym 2016/2017 realizowano XI edycję programu. Wzięło w niej udział 5 szkół gimnazjalnych, oraz 6 szkół podstawowych z terenu Piły. W roku szkolnym 2017/2018 realizowana jest kolejna edycja Programu. We współpracy z Gimnazjum Nr 5 w Pile zorganizowano w marcu 2017r. debatę dla uczniów pod hasłem „Debata o zdrowiu”. Uczniowie pracowali w trzech grupach nad zagadnieniami: dbanie o siebie, nawyki żywieniowe i gospodarowanie żywnością. Program debaty uwzględniał wykłady, zajęcia warsztatowe, prezentację multimedialną programu „Trzymaj Formę” oraz zdrowy poczęstunek. W spotkaniu uczestniczyło 60 uczniów. W czerwcu 2017r. na zakończenie działań programowych przeprowadzono w szkole konkurs pt. „Co wiem o zdrowiu? – Jedz aby żyć, a nie żyj aby jeść”, Państwowa Inspekcja Sanitarna w Pile ufundowała nagrody dla laureatów konkursu.

Rysunek 13. „Debata o zdrowiu” dla uczniów w Gimnazjum Nr 5 w Pile

X.2.8. Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”

Celem programu jest prowadzenie działań edukacyjnych z zakresu profilaktyki pierwotnej raka szyjki macicy i innych skutków zakażeń HPV. Program skierowany jest głównie do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W roku szkolnym 2016/2017 do realizacji programu przystąpiło sześć szkół ponadgimnazjalnych z terenu powiatu pilskiego, edukacją objęto 1008 uczniów, 64 rodziców, 45 nauczycieli. Przekazano do szkół materiały edukacyjne – 790 ulotek, 790 zakładki do książek, 12 plakatów. Szkolni koordynatorzy programu prowadzili tematyczne szkolenia, pogadanki, realizowano scenariusze zajęć zawarte w poradniku dla nauczyciela, konkursy, quizy. W roku szkolnym 2017/2018 realizowana jest kolejna edycja Programu.

X.3. Realizacja programów edukacyjnych o zasięgu wojewódzkim

W 2017 roku realizowano dwa programy edukacyjne o zasięgu wojewódzkim, inicjowane przez Wojewódzką Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Poznaniu: Program edukacyjny „Moje dziecko idzie do szkoły”, Projekt PL 0432 MF EOG „Bądźmy zdrowi – wiemy, więc działamy”.

X.3.1. Program edukacyjny „Moje dziecko idzie do szkoły”

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowano w 17 pilskich przedszkolach. Program ma na celu podniesienie poziomu wiedzy rodziców dzieci w wieku przedszkolnym na temat wybranych elementów zdrowego stylu życia. Wspólnie z Publicznym Przedszkolem Nr 3 w Pile przeprowadzono VI edycję dwuetapowego konkursu pod hasłem „Jestem zdrowy – wiem, co jem – więc idę do szkoły!”. W etapie jesiennym (plastycznym) i wiosennym (muzycznym) wzięło udział 35 przedszkolaków z pięciu pilskich przedszkoli. Celem konkursu było skierowanie uwagi dzieci na zagadnienia związane ze zdrowym odżywianiem i promowanie aktywności fizycznej. Dzięki wykonanym pracom plastycznym lub zaprezentowanym piosenkom dzieci poszerzały swoją wiedzę oraz miały okazję do zaprezentowania swoich umiejętności i zdolności artystycznych. W etapie plastycznym dzieci zostały nagrodzone pluszowymi misiami, które nazwano „Zdrowisiami” a w etapie muzycznym grami planszowymi.

Rysunek 14. Etap muzyczny i plastyczny konkursu „Jestem zdrowy – wiem co jem, więc idę do szkoły” w Publicznym Przedszkolu Nr 3 w Pile

X.3.2. Projekt PL 0432 MF EOG „Bądźmy zdrowi – wiemy, więc działamy”

Adresatami Projektu są dzieci 5 – 6 letnie z przedszkoli, szkół podstawowych oraz uczniowie szkół gimnazjalnych i rodzice. Głównym celem Projektu jest poprawa stanu zdrowia dzieci i młodzieży w Polsce poprzez kształtowanie prawidłowych zachowań związanych z żywieniem, odpowiednią jakością zdrowotną żywności oraz promocją aktywności fizycznej.

Zorganizowano dwa festyny dla ogółem 100 dzieci przedszkolnych w wieku 5 – 6 lat. Festyn zdrowotny pod hasłem „Wyprawa po zdrowie” odbył się w dniu 17 listopada 2017r. w Publicznym Przedszkolu Nr 8 w Pile. W festynie wzięły udział dwie grupy przedszkolne, ogółem 50 dzieci. W czasie festynu dzieci szukały drogi do Krainy Zdrowia. Żeby ją odnaleźć musiały wykonać szereg zadań np. konkurencje sportowe, taniec w rytm piosenki, zadania sprawdzające wiedzę - rozwiązywanie zagadek, układanie puzzli, ćwiczenie z wodą, rozróżnianie produktów spożywczych szkodliwych i dobrych dla zdrowia człowieka. Nagrodzono wszystkie dzieci biorące udział w turnieju. Upominki (koszulki z logo projektu, zakładki do książki) zakupione zostały ze środków finansowych przeznaczonych na utrzymanie Projektu „Bądźmy zdrowi – wiemy, więc działamy”. Drugi festyn zdrowotny pod hasłem „Olimpiada Zdrowia” odbył się 28 listopada 2017r. w Publicznym Przedszkolu w Kaczorach. W zabawie wzięły udział dzieci z dwóch grup przedszkolnych - 50 osób.

Rycina 15. Festyn przedszkolny w Publicznym Przedszkolu Nr 8 w Pile

W dniu 04.10.2017r. zorganizowano trzy szkolenia w Szkole Podstawowej nr 3 w Pile. W szkoleniach wzięli udział uczniowie klas gimnazjalnych. Ogółem 64 osoby. Podczas szkoleń omówiono zasady właściwego odżywiania młodzieży oraz korzyści biologiczne i psychologiczne płynące z aktywności fizycznej. Młodzież obliczała także własny wskaźnik masy ciała - Body Mass Index (BMI). Kolejnym zadaniem było omówienie prawidłowego oznakowania (etykiety) produktu spożywczego. Uczniowie otrzymali opakowania po produktach spożywczych, które mieli ocenić pod kątem czytelności i prawidłowości etykiet. W jednej klasie na początku spotkania przeprowadzono ankietyzację uczniów oceniającą ich wiedzę z zakresu racjonalnego odżywiania. Przekazano uczniom broszurę dla gimnazjalistów i broszurę dla rodziców

gimnazjalistów opracowaną i wydaną w ramach Projektu „Bądźmy zdrowi – wiemy, więc działamy” oraz długopisy z logo projektu. Zorganizowano pięć spotkań z uczniami klas I, II, III w Szkole Podstawowej Nr 12 z Oddziałami Integracyjnymi w Pile. Spotkanie z uczniami kl. I dotyczyło roli drugiego śniadania w codziennym menu ucznia, jakie produkty najlepiej spożywać na śniadanie, omówiono ich wartość odżywczą. W klasach II spotkanie dotyczyło czynników wpływających na zdrowie ucznia ze szczególnym uwzględnieniem zasad zdrowego odżywiania. W klasach III tematem wiodącym była aktywność fizyczna na świeżym powietrzu, uczniowie mówili jaki rodzaj sportu uprawiają i jak spędzają wolny czas z rodziną. Łącznie edukacją objęto 236 uczniów.

Zorganizowano konkurs plastyczny na plakat pod hasłem „Bądźmy zdrowi” dla uczniów klas gimnazjalnych. Na etap powiatowy wpłynęło dziesięć prac z ośmiu szkół podstawowych w tym z trzech szkół pilskich. Wyłoniono laureatów I, II, III miejsca: I miejsce zajęła Maja Ganske ze Szkoły Podstawowej Nr 11 w Pile, II miejsce otrzymał Krystian Radowski ze Szkoły Podstawowej w Łobżenicy, III miejsce zajęła praca Pauliny Więcek ze Szkoły Podstawowej Nr 2 w Pile.

Rycina 16. Prace plastyczne laureatów konkursu „Bądźmy zdrowi”

X.4. Realizacja interwencji nieprogramowych

X.4.1. Światowy Dzień Zdrowia

Zorganizowano w sali sesyjnej Starostwa Pilskiego w dniu 07.04.2017r. XIX Powiatową Konferencję Promocji Zdrowia pod hasłem „Depresja – porozmawiajmy o niej”. Podczas spotkania prelegenci wygłosili cztery wykłady. Pomiędzy wykładami zaprezentowano spoty społecznej kampanii pt. „Twarze depresji. Nie oceniam. Akceptuję”. W konferencji wzięli udział: nauczyciele z przedszkoli i szkół powiatu pilskiego, szkolni i przedszkolni koordynatorzy promocji zdrowia, pielęgniarki medycyny szkolnej, harcerze, studenci, przedstawiciele lokalnych samorządów, organizacji i instytucji, ogółem 140 osób. Przekazano wszystkim uczestnikom konferencji materiały informacyjno – edukacyjne na temat depresji. W przerwie konferencji uczestnicy spotkania mieli możliwość wykonania badań w Punkcie Promocji Zdrowia. Wykonywano pomiary: zawartości glukozy we krwi, ciśnienia tętniczego krwi, zawartości tkanki

tłuszczowej w ciele oraz badania zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu przy użyciu smokerlyzera.

Zorganizowano zajęcia edukacyjne dla uczniów z klasy II i klasy III Szkoły Podstawowej Nr 2 w Pile na temat zasad zdrowego odżywiania. Uczniowie poprzez zabawę uczyli się jakie produkty spożywcze są korzystne dla zdrowia zdrowiu. Uczniowie wycinali z ulotek produkty spożywcze a następnie tworzyli Piramidę Zdrowego Żywienia. Podczas zajęć wykorzystano prezentację multimedialną. W zajęciach uczestniczyło 45 dzieci.

X.4.2. Profilaktyka chorób nowotworowych

Prowadzone działania mają na celu edukację i zaangażowanie szczególnie młodych ludzi w zadania promujące profilaktykę nowotworową a także zapoznanie społeczeństwa z założeniami Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem. Grupę docelową stanowili nauczyciele, uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, studenci, mieszkańcy powiatu pilskiego. Zorganizowano konkurs dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych pod hasłem „Pamiętaj o profilaktyce – chroń Siebie i Najbliższych”. Zadanie konkursowe polegało na wykonaniu ulotki promującej wiedzę na temat chorób nowotworowych gruczołu piersiowego i zachęcającej do wykonania badań profilaktycznych. Na etap powiatowy konkursu wpłynęło 11 prac. Komisja wyłoniła laureatów: I miejsce zajęła Agnieszka Korzeniowska z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Pile, II miejsce otrzymała Karolina Skibińska z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 w Pile /nagroda Prezydenta Miasta Piły/ a III miejsce zajęła Milena Michałek z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Pile.

W październiku 2017r zorganizowano. Powiatowe Obchody Dnia Zdrowia Piersi. Honorowy patronat nad obchodami objął Starosta Pilski i Prezydent Miasta Piły. W sali widowiskowej Młodzieżowego Domu Kultury „Iskra” w Pile odbyła się akademie okolicznościowa przygotowana przez uczniów z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Pile. Następnie podsumowano powiatowy konkurs „Pamiętaj o profilaktyce – chroń Siebie i Najbliższych”. W drugiej części obchodów odbył się happening „Marsz Zdrowia” ulicami Piły. W obchodach uczestniczyli: uczniowie szkół ponadgimnazjalnych powiatu pilskiego, studenci, członkinie Stowarzyszenia Pilski Klub Amazonek i Stowarzyszenia Europa Donna w Pile, lokalne media, ogółem 270 osób.

Rycina 17. Powiatowe Obchody Dnia Zdrowia Piersi

X.4.3. Akcja „Stop dopalaczom!”

Podejmowane działania mają charakter informacyjno - edukacyjny, ich głównym celem jest informowanie o konsekwencjach zdrowotnych, społecznych i moralnych zażywania narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych tzw. „dopalaczy”. Adresatem akcji jest ogół społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem uczniów starszych klas szkół podstawowych, szkół gimnazjalnych i ich rodziców. Zorganizowano trzy szkolenia, działaniami edukacyjnymi objęto 74 uczniów szkoły podstawowej i 13 gimnazjalistów. Szkolenie pt. „Żyję zdrowo – nałogom mówię nie!” zorganizowano w Szkole Podstawowej Nr 1 w Pile, uczestniczyli w nim uczniowie klasy VI. Pozostałe szkolenia odbyły się w Ochotniczym Hufcu Pracy w Pile, podczas tych spotkań przeprowadzono quiz wiedzy na temat nowych środków psychoaktywnych. Laureaci quizu otrzymali torby płócienne z logo „Stop dopalaczom!”, nagrodzono 10 osób.

X.4.4. Projekt edukacyjny „Wiem – nie biorę! Jestem bezpieczny”

Działania projektowe kierowane są do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Celem realizowanego Projektu jest przekazanie aktualnej wiedzy na temat zagrożeń zdrowotnych związanych z używaniem narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych – „dopalaczy” oraz wykształcenie postaw asertywnych wobec zjawiska narkomanii. Przeprowadzono jedno szkolenie dla gimnazjalistów oraz trzy szkolenia dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Edukacją w 2017r. objęto 26 gimnazjalistów, 20 uczniów szkoły

zawodowej i 53 uczniów technikum. Szkolenia dla gimnazjalistów odbyły się w Gimnazjum Nr 5 w Pile a dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych w Zespole Szkół Gastronomicznych w Pile. W szkoleniach uczestniczył przedstawiciel Komendy Powiatowej Policji w Pile.

X.4.5. Akcja „Zimowisko 2017” i „Lato 2017”

Prowadzono działania edukacyjne podczas ferii zimowych w placówkach wypoczynku zimowego/akcja „Zimowisko 2017”/ oraz podczas wizytacji obiektów wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży /akcja „Lato 2017”/. W trakcie ferii zimowych podczas spotkań z uczestnikami zimowisk wygłoszono 17 pogadanek dla 393 uczniów klas I – VI szkół podstawowych na temat profilaktyki grypy i bezpieczeństwa. W spotkaniach tych uczestniczył także przedstawiciel Komendy Powiatowej Policji w Pile. W spotkaniach tych uczestniczył także przedstawiciel Komendy Powiatowej Policji w Pile.

Rysunek 18..Akcja „Zimowisko 2017”

Przekazano 19 organizatorom wypoczynku zimowego materiały edukacyjne (ulotki, broszury) dotyczące profilaktyki grypy i bezpiecznego stosowania antybiotyków oraz zasad bezpieczeństwa podczas wypoczynku zimowego.

Podczas Akcji „Lato 2017” przeprowadzono działania edukacyjno – informacyjne w 47 obiektach w których przebywały dzieci i młodzież, były to półkolonie letnie, obozy i przedszkola dyżurujące. Prowadzono poradnictwo zdrowotne w zakresie: zasad postępowania podczas upałów, bezpiecznego wypoczynku nad wodą w górach i w lesie, chorób odkleszczowych, promowano zasady zdrowego stylu życia ze szczególnym uwzględnieniem zasad prawidłowego żywienia oraz profilaktyki uzależnień i profilaktyki HIV/AIDS. Przeprowadzono 2 spotkania dotyczące profilaktyki palenia tytoniu pt. „Stop uzależnieniom” w których uczestniczyły 43 osoby. Młodzież wzięła udział w 6 szkoleniach z zakresu profilaktyki zażywania substancji psychoaktywnych pt. „Stop dopalaczom”, w spotkaniach uczestniczyło 205 osób. Zorganizowano dla dzieci i młodzieży 10 pogadanek i 13 szkoleń pt. „Bezpieczne wakacje”. Podczas spotkań omówiono zasady postępowania w czasie upałów, zasady bezpiecznego wypoczynku nad wodą, w górach i w lesie oraz w mieście i na wsi. W pogadankach uczestniczyły 292 osoby, a w szkoleniach 365 osób. Zorganizowano przy współpracy z Komendą

Powiatową Policji w Pile oraz Państwową Powiatową Strażą Pożarną w Pile zajęcia edukacyjne pt. „Kręci mnie bezpieczeństwo w wakacje” nad jeziorem Płotki. W akcji wzięli udział uczestnicy obozu tanecznego w zorganizowanego w Centrum Konferencji i Rekreacji Geovita Piła Płotki, ogółem 52 osoby. Prowadzono podczas akcji „Lato 2017” dystrybucję materiałów edukacyjnych, wydano: 390 ulotek o tematyce antynikotynowej, 77 ulotek „Dopalacze to śmierć”, 120 ulotek na temat zdrowej diety, 94 broszury dotyczące profilaktyki HIV/AIDS, 1568 ulotek dotyczących zasad bezpieczeństwa podczas wakacji (ekspozycja na promienie słoneczne, bezpieczne zachowanie podczas wakacji, profilaktyka chorób odkleszczowych).

Rycina 19. Zajęcia edukacyjne podczas akcji „Lato 2017”

X.4.6. Profilaktyka chorób zakaźnych

Prowadzono edukację społeczeństwa poprzez informację i kształtowanie postaw oraz zachowań, doprowadzających do ograniczenia liczby zachorowań na choroby zakaźne. Działania edukacyjne dotyczyły profilaktyki grypy, wirusowego zapalenie wątroby typu A , chorób odkleszczowych i ograniczania występowania wszawicy. Przeprowadzono szkolenie z zakresu profilaktyki grypy dla kierowców autobusów w Miejskim Zakładzie Komunikacji w Pile, w spotkaniu uczestniczyło 25 osób. Przekazano tematyczne materiały /120 ulotek, 30 plakatów/. Przeprowadzono 17 pogadarek pt. „Bezpieczne i zdrowe ferie zimowe” podczas spotkań z dziećmi w placówkach wypoczynku zimowego. Omawiano zasady dotyczące profilaktyki grypy ze szczególnym uwzględnieniem zasad higieny. W spotkaniach uczestniczyły 393 osoby.

Przekazano do 19 placówek wypoczynku zimowego informacje dotyczące profilaktyki grypy i leczenia antybiotykami, ogółem wydano 411 ulotek, 9 plakatów, 6 informacji, 150 kart pracy. Prowadzono działania informacyjne związane z wirusowym zapaleniem wątroby typu A. Przekazywano do placówek oświatowych i placówek służby zdrowia plakaty opracowane przez Wojewódzką Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Poznaniu. Ogółem wydano 73 plakaty do 45 placówek. Główny Inspektorat Sanitarny opracował materiały edukacyjno – informacyjne na temat wszawicy - plakat i broszurę pt. „Pedikuloza, czyli co Twoje dziecko może mieć na głowie”. W materiałach zawarto praktyczne wskazówki jak rozpoznać wszawicę głowową, ogólne zasady leczenia oraz dezynfekcji środowiska domowego. Materiały te przekazano dyrektorom placówek oświatowych z terenu powiatu pilskiego.

We wrześniu 2017r. w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Pile zorganizowano wystawę grzybów jadalnych. Wystawę odwiedzili uczniowie ze Szkoły Podstawowej Nr 1 w Pile, Szkoły Podstawowej Nr 11 w Pile i z Publicznego Przedszkola w Kaczorach. Dzieci zapoznały się z wystawą grzybów i uczestniczyły w zajęciach edukacyjnych na których omówiono zasady bezpiecznego grzybobrania, zachowania się w lesie oraz zagrożenia związane z kleszczami, choroby odkleszczowe, prawidłowy sposób usuwania kleszcza ze skóry. W zajęciach uczestniczyły trzy grupy ze szkoły podstawowej – 70 uczniów i dwie grupy dzieci przedszkolnych – 47 osób.

X.5. Inne przedsięwzięcia

Ogółem Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE w Pile przeprowadziła 66 szkoleń dla 2366 osób. Przeprowadzono 3 narady dotyczące organizacja działań i pozyskiwania partnerów. W naradach uczestniczyło 28 osób. Przeprowadzono 37 wizytacji wraz z oceną realizacji programów edukacyjnych w placówkach oświatowych.

X.6. Współpraca PSSE w Pile z mediami

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pile współpracował z redakcjami lokalnych gazet, portali internetowych, telewizji i radia. Prowadzono monitoring informacji przekazanych i opublikowanych w lokalnych mediach. Opracowywano sprawozdania miesięczne z kontaktów z lokalnymi mediami. Ukazało się 8 artykułów prasowych. Udzielono 2 wywiady w TV oraz 1 wywiadu w radiu. Przekazano do lokalnych mediów 6 pakietów informacyjnych. Zamieszczono 20 informacji na regionalnych portalach informacyjnych. Tematyka informacji :

- Informacja o zachorowaniach na terenie powiatu pilskiego na grype i przeziębienia.
- Akcja „Bezpieczne Walentynki 2017”.
- Światowy Dzień Walki z Rakiem.
- Światowy Dzień Zdrowia 2017 pod hasłem „Depresja porozmawiajmy o niej”.
- Światowy Dzień bez Tytoniu 2017.

- Światowy Dzień Rzucania Palenia 2017.
- Wytyczne Dobrej Praktyki Higienicznej i Produkcyjnej przez produkcji żywności niezwierzęcego pochodzenia w warunkach domowych z wykorzystaniem surowców roślinnych z własnych upraw.
- Informacja dotycząca zagrożeń zdrowotnych jakie niosą ze sobą kleszcze oraz zachorowania na boreliozę.
- Bezpieczne wakacje. Informacje dotyczące bezpiecznego wypoczynku dzieci, zasad bezpieczeństwa podczas upału, barszczu Sosnowskiego.
- Wakacje bez HIV.
- Komunikat o jakości wody w kąpieliskach na terenie powiatu pilskiego.
- Zakaz kąpieli w fontannach.
- Ocena warunków higieniczno – sanitarnych zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie powiatu pilskiego w 2017r.
- Znakowanie wartością odżywczą.
- Przedsięwzięcia edukacji zdrowotnej rekomendowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną w Pile na rok szkolny 2017/2018 dla przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.
- Powiatowe Obchody Dnia Zdrowia Piersi w Pile.
- Regulamin konkursu na film pod hasłem „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”.
- Regulamin konkursu na projekt edukacyjny w ramach programu „Trzymaj Formę!”.
- Regulamin i podsumowanie etapu powiatowego konkursu „Palić, nie palić - oto jest pytanie?”.
- Regulamin i podsumowanie etapu powiatowego konkursu plastycznego „Bądźmy zdrowi”.
- Regulamin i podsumowanie etapu powiatowego konkursu „Nie daj szansy AIDS”.
- Kampania edukacyjna Krajowego Centrum ds. AIDS pod hasłem „Mama czas rozmawiać”,
- Europejski Tydzień Testowania na HIV.
- Informacja o Punkcie Konsultacyjno – Diagnostycznym w Poznaniu,. Anonimowe i bezpłatne badania na HIV.
- Konkurs „Mały ekspert ds. Lekkiego Tornistra”.
- Informacja dotycząca Projektu „Zapobieganie zakażeniom HCV”.
- Informacja dotycząca wirusowego zapalenia wątroby typu A.
- Informacja dotycząca profilaktyki wszawicy.
- Informacja dotycząca podejrzenia groźnej bakterii w przedszkolu (meningokoki).
- Kampania społeczna pod hasłem „Melanż. Oczekiwania vs Rzeczywistość”.
- Wystawa grzybów w siedzibie PSSE w Pile.
- Informacje na temat szczepień ochronnych.

- Informacje o akcji przeciwników szczepień.
- Analizy i oceny epidemiologiczne PSSE w Pile za okres 01.01.2017 – 10.12.2017 w odniesieniu do następujących chorób: Gruźlica, WZW typ B, Błonica, Tężec, Krztusiec, Poliomyelitis, Odra, Haemophilus Influenzae, Nagminne Zapalenie Przyusznic (świnka), Różyczka, Streptococcus Pneumoniae, Choroba Meningokokowa.
- Ocena rocznej jakości wody w pływalniach w powiecie pilskim.
- Ocena obszarowa jakości wody do spożycia przez ludzi w powiecie pilskim w 2016r.
- Informacja o Powiatowej Olimpiadzie Wiedzy o HIV/AIDS „AIDS – wczoraj, dziś i jutro”.
- Środek ochrony roślin DIMILIN 480 S.C. – konsultacje społeczne.

Na stronie PSSE w Pile zamieszczano także informacje dotyczące bieżących działań Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Pile.

ZAKOŃCZENIE

W 2017 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pile realizował zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego, prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej oraz oświatowo - zdrowotnej. Inicjowano, koordynowano i przeprowadzano w szerokiej współpracy środowiskowej działania dotyczące następujących zagadnień: profilaktyki nikotynowej i zażywanie substancji psychoaktywnej, profilaktyka HIV/AIDS i innych chorób zakaźnych, profilaktyka nadwagi i otyłości, profilaktyka chorób nowotworowych i chorób układu krążenia. Promowano zasady zdrowego stylu życia, aktywność fizyczną i racjonalne odżywianie. Edukacja zdrowotna kierowana była do ogółu społeczeństwa i wszystkich grup wiekowych. W każdym okresie życia pojawiają się bowiem nowe sytuacje, zadania i zagrożenia, które wymagają podejmowania decyzji i wyrobów mogących mieć wpływ na zdrowie. Wzmocniono nadzór epidemiologiczny oraz bieżący nadzór sanitarny w szczególności nad jakością zdrowotną żywności, wody do spożycia, warunkami żywienia zbiorowego, stanem sanitarnym obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Pile uzyskał pozytywną ocenę przeglądu dokonywanego przez Polskie Centrum Akredytacji, która potwierdziła wysoką jakość i rzetelność badań oraz wysokie kwalifikacje personelu.

Na stan sanitarny i sytuację epidemiologiczną miasta Piły wpływ miały czynniki takie jak:

- Nastąpił wzrost ogólnej liczby zachorowań na choroby zakaźne, w tym zarejestrowano wzrost zachorowań na: boreliozę, zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium Difficile*, wirusowe zakażenia jelitowe, biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, ospę wietrzną, różę;
- Odnotowano spadek zachorowań na takie choroby, jak: salmoneloza, krztusiec, WZW typu C, styczeń i narażenie na wściekliznę z potrzebą szczepień;
- Na takim samym lub podobnym poziomie kształtowała się liczba zachorowań na gruźlicę, kiłę i płonicę;
- Wystąpiły zachorowania, których nie rejestrowano w roku poprzednim: grypa potwierdzona badaniami laboratoryjnymi, inwazyjna choroba wywołana *Neisseria meningitidis*, inwazyjna choroba wywołana przez *Streptococcus pneumoniae*, salmoneloza pozajelitowa;
- Dobry stan sanitarno - porządkowy podmiotów leczniczych i obiektów użyteczności publicznej;

- Liczba zakładów będących w ewidencji Sekcji Higieny Pracy w porównaniu z rokiem ubiegłym utrzymuje się na tej samej wysokości. Przekroczenia normatywów higienicznych dotyczą głównie przekroczeń poziomu hałasu;
- Rodzaj jak i wielkość narażenia na występujące w środowisku pracy czynniki rakotwórcze w przeciągu ostatnich lat nie uległa zmianie;
- Zakłady pracy stosujące w swojej działalności chemikalia, jak również w podmioty wprowadzające do obrotu substancje chemiczne i ich mieszaniny posiadają coraz większą wiedzę o konieczności posiadania aktualnych kart charakterystyki oraz prawidłowego oznakowania opakowań stosowanych i wprowadzanych do obrotu chemikaliów;
- W ramach nadzoru nad nielegalnym handlem środkami zastępczymi, nowymi substancjami psychoaktywnymi oraz innymi tego typu produktami, co do których zachodzi podejrzenie, że są one środkami zastępczymi nie odnotowano przypadku handlu w sklepie stacjonarnym. Prowadzone sprawy dotyczą osób fizycznych, które zakupiły „dopalacze” w sklepach internetowych. W obszarze przestrzegania prawa dotyczącego środków zastępczych prowadzona jest stała współpraca z organami policji;
- Stan techniczno-sanitarny w placówkach oświatowo-wychowawczych ulega systematycznej poprawie;
- Wzrasta ilość przedszkoli niepublicznych oraz liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi z orzeczeniami o niepełnosprawności;
- Zwiększa się liczba placówek wyposażonych w ergonomiczne meble edukacyjne i sprzęt sportowy posiadające certyfikaty.

Do najważniejszych zadań wymagających dalszych skutecznych działań z zakresu zdrowia publicznego należy:

1. Monitorowanie sytuacji epidemiologicznej.
2. Kontynuowanie nadzoru nad: stanem sanitarno-technicznym obiektów użyteczności publicznej, podmiotów wykonujących działalność leczniczą, jakością zdrowotną środków spożywczych oraz jakością wody, przeznaczonej do spożycia przez ludzi, z kąpielisk i basenów.
3. Kontynuowanie realizacji zadań w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego poprzez:
  - kontrolę przestrzegania wymagań sanitarno-higienicznych i zdrowotnych na etapie opiniowania dokumentacji;
  - udział w ocenie oddziaływania przedsięwzięć na środowisko w celu wyeliminowania uciążliwości i zagrożeń dla życia ludzi związanych z nowopowstającymi obiektami oraz w dopuszczeniu do eksploatacji nowouruchomionych, modernizowanych, przebudowanych obiektów i urządzeń.

4. Kontynuowanie działań w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia wynikających z potrzeb zdrowotnych społeczeństwa oraz sytuacji epidemiologicznej ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki HIV/AIDS, profilaktyki tytoniowej i zażywanie substancji psychoaktywnych, zadań promujących zasady zbilansowanej diety i aktywności fizycznej.